

ZYRA E AUDITORIT TË PËRGJITHSHËM
KANCELARIJA GENERALNOG REVIZORA
OFFICE OF THE AUDITOR GENERAL

A decorative graphic consisting of a series of thin, parallel lines that form a flowing, ribbon-like shape, starting from the left and curving downwards and to the right.

RAPORTI VJETOR I AUDITIMIT
GODIŠNJI IZVEŠTAJ REVIZIJE
ANNUAL AUDIT REPORT
2013

TABELA SADRŽAJA

1. Uvod	7
2. Spoljna revizija i pružanje odgovornosti	8
3. Godišnji Finansijski Izveštaj Kosovskog Budžeta i Odgovornost Vlade	10
3.1 Uvod i Pristup revizije	10
3.2 Mišljenje Revizije na Konsolidovane Finansijske Izveštaje za 2013	11
3.3 Godišnji finansijski izveštaji Budžeta Kosova za 2013	11
3.4 Analiza GFI/BK za 2013 godinu	13
3.5 Obelodanjivanje Ne finansijske Imovine i Obaveza	20
3.6 Adresiranje preporuka datih za 2012 godinu	22
3.7 Opšte preporuke	24
4. Upravljanje Javnih Finansija	25
4.1 Budžetsko Planiranje	25
4.2 Finansijsko Upravljanje/Kontrola i Sistem Unutrašnje Revizije	25
4.3 Reforme u Civilnoj Službi i Nadoknade	30
4.4 Javna Nabavka	32
4.5 Opšte Preporuke	33
5. Izvršenje Budžeta na Javnom Sektoru	34
5.1 Centralni autoriteti	34
5.2 Nezavisne institucije	37
5.3 Opštine	40
5.4 Javna i Društvena Preduzeća	44
5.5 Privatizacija	48
5.6 Javna Privatna Partnerstva	49
Dodatak I: Objašnjenja različitih vrsta mišljenja revizije primenjenih od KGR	51
Dodatak II. Mišljenja revizije i glavne slabosti upravljanja	53

OBRAĆANJE GENERALNOG REVIZORA

Poštovani Članovi Skupštine,

Prvo, dozvolite mi da vam čestitam svima Vama Poslanicama petog Zakonodavstva. Veliko mi je zadovoljstvo da podnesem ovogodišnji Godišnji Revizorski Izveštaj i nadam se da ćete naći izveštaj korisnim u vašim ambicijama da služite građanima Kosova.

Ovaj izveštaj pokriva Vladino sprovođenje budžeta 2013 i Godišnje Finansijske Izveštaje Budžeta Kosova za taj period. Nastavili smo da se bavimo našom misijom pružanja osnove za održavanje menadžera javne potrošnje odgovornim kao i da doprinosimo poboljšanjima u oblasti Upravljanja Javnim Finansijama.

Ja sam revizor svih javnih entiteta, sa samo malim brojem izuzetaka. Mi obavljamo reviziju od Konsolidovanog budžeta Kosova do veoma malih entiteta, kao i neka donatorska sredstva.

Stoga, svakodnevni rad u kancelariji nam pruža veoma širok i detaljan prikaz aktivnosti javnog sektora. Dobar revizor razume entitet, kao i njegove račune. Proces davanja mišljenja revizije o finansijskim izveštajima, takođe uključuje formiranje pogleda na prednosti i slabosti sistema upravljanja i organizacije entiteta.

Kao i rad obezbeđivanja sigurnosti o finansijskim izveštajima naš zakon nam daje funkciju revizije performanse pod kojom možemo ispitati ekonomičnost, efektivnost i efikasnost. Zakon nam

takođe daje sposobnost da izvršavamo ostale usluge revizije, i da se raspitamo o bilo kojem pitanju u vezi korišćenja sopstvenih resursa entiteta.

Mi u suštini očekujemo da javni entiteti budu u stanju da interno pokažu Vladi i javnosti da se na sledeća pitanja može pozitivno odgovoriti:

- Da li troše javni novac pažljivo i u skladu sa očekivanjima?
- Da li pravilno upravljaju procesom za njihovo trošenje?
- Da li rade prave stvari?

Stoga mi artikulišemo šest osnovnih principa, značajnih za spoljnu reviziju i za nadzor kako se koriste javna sredstva.

Odgovornost – Javni entiteti treba da budu odgovorni za njihov rad i da budu u mogućnosti da daju potpune i tačne račune o tome kako su iskoristili javna sredstva, uključujući i sredstva koja su za određene svrhe preneti na druge. Oni takođe treba da imaju postavljene odgovarajuće aranžmane upravljanja i rukovođenja za nadgledanje aranžmana finansiranja.

Otvorenost – Javni entiteti treba da budu transparentni u administriranju sredstava, da podrže i odgovornost i da promovišu jasnoću i zajedničko razumevanje odgovarajućih uloga i obaveza između entiteta i svih spoljnih stranaka koje ulaze u finansijskim aranžmanima. Odgovarajući aranžmani izveštavanja treba da podupiru to.

Vrednost za novac – Javni entiteti treba da koriste resurse efikasno, ekonomski, i bez rasipanja, uz dužno poštovanje o ukupnim troškovima i koristima aranžmana, i njegovom doprinosu

rezultatima koje entitet pokušava da postigne.

Zakonitost – Javni entiteti moraju delovati u okviru zakona, i ispunjavaju njihove zakonske obaveze.

Poštenje – Javnih entiteti imaju zakonsku obavezu prema javnom mnjenju da postupaju pošteno i razumno. Oni moraju biti, i moraju se videti da su, nepristrasni u svom odlučivanju.

Integritet – Svako ko upravlja javnim resursima mora to učiniti sa najvećim integritetom. Standardi koje treba primeniti su jasni, i javni entiteti treba da učine jasnim kada finansiraju druge organizacije da očekuju slične standarde od njih.

Mi smo blisko sarađivali sa Skupštinom i Vladom u cilju daljeg razvoja ovih načela kao osnovu za aktuelne reforme u izgradnji dobrog upravljanja i boljeg sistema za Finansijsko Upravljanje i Kontrolu.

Kvalitet informacija u budžetu Kosova, kao i u osnovnim Godišnjim Finansijskim Izveštajima je poboljšan tokom godina. Međutim, mi smo sada pred većim očekivanjima i zahtevima za tačnost i ispravnost informacija i statistika.

S obzirom na oskudnu budžetnu situaciju, treba da postignemo više sa novcem kojim raspolazemo. Stoga Kosovo treba da se više fokusira na maksimiziranju postignutih izlaza rezultata i da iste odražava u donošenju odluka i političkim prioritetima. Sprovođenje neophodnih sistema i mehanizama finansijskog upravljanja zahteva posvećenost i podršku najviših nivoa. Uprkos činjenici da je proces odgovornosti ove godine odložen, treba preduzeti mere za održavanje rukovodioca odgovornim. Osim toga, treba da se preduzmu brze akcija u identifikovanim slučajevima zloupotrebe i lošeg upravljanje javnih fondova.

Mi ćemo u trenutnoj situaciji staviti dodatni akcenat na tome kako su adresirane naše preporuke i nastaviti da radimo u bliskoj saradnji sa rukovodstvima svih entiteta da promovišemo poboljšanja.

Ovaj izveštaj postavlja ključne izazove koji se trebaju adresirati, koja u nekim oblastima odražavaju značajne izazove. Preporučujem ovaj izveštaj Poštovanim Članovima i radujem se vašim razmatranjima i odgovorima.

Pristina, Avgust 2014

1. Uvod

Tokom sezone revizije 2013/14, naš rad je ponovo adresirao niz obaveznih revizija regularnosti i neobaveznih revizija performanse, upravljanja i kontrole. To je rezultiralo dostavljanjem 102 revizorskih izveštaja u Skupštini. Ove preporuke su pružale fokusirane i prioritetne savete u podršci boljeg finansijskog upravljanja u javnoj administraciji i poboljšanju javnih službi.

U kontekstu revizije regularnosti, završni izveštaji revizije su praćeni predrevizijom na osnovu 9-mesečnih finansijskih izveštaja. To, i konstruktivna podrška prema BO u konačnoj fazi revizije su dozvolile ranije preduzimanje akcija za adresiranje slabosti u unutrašnjim kontrolama i/ili kvalitet obelodanjivanja i finansijske informacije u izveštajima. Naši ostali proizvodi revizije i ukupna podrška imaju za cilj da nude sličnu konstruktivnu podršku po potrebi.

Ovaj izveštaj rezimira rezultate naših revizija za 2013 godinu i ističe ključna pitanja i zajedničke teme koje Vlada, Skupština ili Skupštine Opština treba tretirati na aktivan način. Efektivno upravljanje i sprovođenje preporuka je ključni mehanizam sa kojim BO razvijaju njihova aranžiranja upravljanja i Vlada i Skupštine imaju ključnu ulogu u podršku ovog procesa.

Ovaj izveštaj takođe obuhvaća Mišljenje Generalnog Revizora o Godišnjim Konsolidovanim Finansijskim Izveštajima Budžeta Kosova (GFI/BK). Ovaj izveštaj je razmotrio rezultate revizija BO i njihov uticaj u Konsolidovanim Izveštajima.

Godišnji Izveštaj Revizije za 2012 godinu je dostavljen Skupštini na kraju Avgusta, razmatran je od strane Nezavisne Komisije za Nadzor Javnih Finansija (NKNJF) i predstavljen je od strane Generalnog Revizora u plenarnoj sednici 14 Novembra 2013. I ove godine se očekuje da se prati sličan proces, posebno zbog okolnosti da NKNJF, zbog izazova u formiranju Skupštine, nisu razmatrali nijedan izveštaj BO ove godine.

Sa ciljem podrške efektivnog pregleda naših nalaza, mi smo organizovali izveštaj kao u nastavku:

- Poglavlje 2 – Spoljna Revizija i Odgovornost
- Poglavlje 3 – Godišnji Finansijski Izveštaj Budžeta Kosova i Odgovornost Vlade
- Poglavlje 4 - Finansijsko Upravljanje i Kontrola
- Poglavlje 5 - Izvršenje budžeta u Javnom Sektoru

Izveštaj ima i dva dodatka. Prvi objašnjava različite vrste mišljenja datih od strane Generalnog Revizora o reviziji regularnosti. Drugi rezimira, na nivou BO, značajne nalaze revizije/ menadžerske slabosti kao i data mišljenja i razlozi za modifikovana mišljenja. Pojedinačni revizorski izveštaji mogu se naći na našem sajtu www.oag-rks.org.

2. Spoljna revizija i pružanje odgovornosti

Javnost očekuje da oni koji su odgovorni za upravljanje javnim novcem su u potpunosti odgovorni za korišćenje tog novca. Prvenstvena odgovornost za obezbeđenje da javni novac se upravlja apsolutnim integritetom i da se troši umereno pripada Ministrima, izabranih članova Skupštine, vladinim telima, menadžerima i zvaničnicima. Revizija javnog sektora je važna veza u tom lancu odgovornosti. Ona treba da ojača odgovornost, kako u odnosu na izabrane poslanike koji pružaju sredstva, tako i u odnosu na potrošače i korisnike, poreske obveznike i šire zajednice.

Spoljna revizija dodaje vrednost ne samo analizom i izveštavanjem o tome šta se desilo nakon dešavanja, ali takođe budući da je fokusiran unapred, identifikujući lekcije koje treba naučiti i širenjem dobre prakse. Zato, spoljni revizor javnog sektora bi trebalo da pomognu u promovisanju boljeg upravljanja i donošenja odluka, i na taj način i efikasnijeg korišćenja sredstava poreskih obveznika, i odigravaju važnu ulogu u angažmanima zajedničkog upravljanja državnih tela. Transparentnost kao i javni pristup informacijama je sastavni deo toga.

Unutar Javnog Sektora Kosova, spoljna revizije se pruža od strane Kancelarije Generalnog Revizora (KGR)¹ kao Vrhovne Institucije Revizije (VIR). Njena uloga je da pomogne Skupštini Kosova za kontrolisanje efektivnosti, efikasnosti i odgovornosti javnih entiteta koja odgovaraju njoj. KGR podržava ovaj proces odgovornosti izvođenjem:

Finansijske Revizije– koja potvrđuje da li finansijske informacije u Godišnjim Finansijskim Izveštajima su tačne i dosledne sa finansijskim izveštavanjem i regulatornim okvirom;

Revizije Usklađenosti– koja potvrđuje da li su procesi i transakcije u skladu sa relevantnim zakonima i propisima kao kombinovani pristup nazvana **Revizija Regularnosti**; i

Revizije Performanse – koja potvrđuje da li projekti ili programi nude ekonomičnost, efikasnost i efektivnost u korišćenju resursi. Ostale revizije performansi, upravljanja i sistema, adresiraju njene ostale aspekte.

Naši izveštaji, uključujući i Godišnji Izveštaj Revizije, promovišu odgovornost između Skupštine, Vlade i BO, kao i na nivou svake budžetske organizacije. Izveštaji o BO nude osnovu za odgovornost od strane odgovornih menadžera za performansu organizacije i sugerišu da se preduzmu akcije za adresiranje identifikovanih slabosti. Objavljivanje svih naših izveštaja dozvoljava građanima da traže odgovornost od staratelje javnih resursa.

Broj pregledanih izveštaja od strane KNJF su ranije pokazale povećanje odgovornosti u okviru javnog sektora, razvojni trend koji je prekinut ove godine zbog poteškoća u osnivanju

¹ Obavezna revizija Centralne Banke Kosova (CBK), Fond Trusta, Radio i Televizija Kosova (RTK) i Kosovske Agencije za Inteligenciju (KAI) nisu izvršene od naše Kancelarije. U slučaju Javnih Preduzeća (JP) mogu se obaviti revizije od naše Kancelarije.

Skupštine. Pored toga, mi smo nudili savete za niz pitanja koja podržavaju razvoj Finansijskog Upravljanja i Kontrole (FUK), sa posebnim naglaskom na:

- Dalji razvoj naše saradnje sa novom Skupštinom i rad sa raznim komisijama i ne samo sa KNJF-om i u podršci debata informisanih kroz pružanju relevantne informacije;
- Intervencije sa izvršnim vlastima i različitim projektima u okviru Upravljanja Javnih Finansija (UJF) uključujući podršku istražnim i pravosudnim organima;
- Pružanje direktne podrške projektu Unutrašnje Kontrole Javnih Finansija UKJF-a gde jedan od Pomoćnika Generalnog Revizora je član Upravne Grupe; i
- Podrška drugim projektima u području UJF.

Povećanje odgovornosti je sve važnija imajući u vidu izazove sa kojima se posebno suočava integracija u EU. Menadžeri treba jasno da demonstriraju da razumevaju rastuće zahteva upravljanja i inicijative vezane sa odgovornošću koje treba da se sprovede. Naše aktivnosti se sve više orijentišu na podršci ovog pitanja zajedno sa ostalim institucijama i brojnim razvojima UKJF-a i UJF.

Međutim, unutrašnji razvoji unutar svake institucije su one koje će se dati pravac promeni i odgovorni zvaničnici treba da stavljaju naglasak na:

- Upravljanju i sprovođenje preporuka Kancelarije Generalnog Revizora na aktivan način;
- Daljni razvoj unutrašnje revizije radi pružanja Menadžmentu efektivne sigurnosti; i
- Potpunost i efektivnost sistema unutrašnje kontrole uz pro-aktivnom korišćenju sredstva za samo-ocenjivanje uz blagovremeni postupak prema identifikovanim prazninama.

Imajući u vidu budžetska ograničenja i povećanje očekivanja građana i međunarodnih partnera od institucija na javnom sektoru, ove zadnje imaju pred sobom važne menadžerske izazove. To zahteva veće fokusiranje na upravljanju rizika i neophodnih sistema koji ublažavaju rizike. Slično tome, potrebno je da se naglasak stavlja u postizanju bolje vrednosti za novac kod upotrebe nedovoljnih sredstava.

Odgovornost za adresiranje ovih zahteva treba da se jasno definišu. Ako se zahtevi za promenu ne adresiraju na aktivan način onda i korist od tih identifikacija će biti ograničen.

3. Godišnji Finansijski Izveštaj Kosovskog Budžeta i Odgovornost Vlade

3.1 Uvod i Pristup revizije

GFI/BK obuhvaćaju transakcije koje se odnose na gotovo sve aktivnosti Vlade². Ministarstvo Finansija (MF), u ime Vlade, priprema GFI/BK fiskalne godine ne dalje od 31. Marta naredne godine. One treba da se pripremaju u skladu sa opštim okvirom Zakona o Upravljanju Javnih Finansija i Odgovornosti (ZUJFO) i prema Međunarodnim Standardima Računovodstva na Javnom Sektoru (MSRJS) za "Finansijsko Izveštavanje na osnovu Računovodstva Gotovog Novca".

Član 47.1 ZUJFO-a određuje da je KGR odgovorna da izvrši Reviziju Regularnosti koja obuhvaća pregled i procenu GFI/BK.

Naša revizija je fokusirana na:

Tri Glavna Finansijska Izveštaja:

- Izveštaj o primanjima i isplatama u gotovini, Konsolidovani izveštaj upoređenja budžetiranih iznosa sa izvršenjem i Konsolidovani izveštaj imovine u gotovini i bilans fondova;
- Da li ovi finansijski izveštaji predstavljaju, sa svih materijalnih gledišta, jedan ispravnu i istinitu sliku finansijskog stanja za period revizije; i
- Da li su preduzete potrebne mere od strane Vlade za implementaciju preporuka Generalnog Revizora za 2012 i prethodnih godina.

Ispitivanje GFI/BK za 2013. godinu je sprovedeno u skladu sa međunarodno priznatim standardima revizije na Javnom Sektoru (MSRJS) izrađenih od MSVIR³. Naš pristup je osnivan na potpuno razumevanje procesa kroz koji su izrađeni GFI/BK. To nam dozvoljava da razvijemo jednu revizorsku strategiju, koja se fokusira na adresiranje specifičnih rizika za jedno nekvalifikovano mišljenje pružajući prihvatljiv nivo bezbednosti u finansijskim izveštajima kao celina.

Preduzeti pristup je predstavljen na Memorandumu Planiranja Revizije dostavljen pri MF dana 31/03/2014 i odražava procenu rezultata revizije i BO koje su konsolidovane u GFI/BK.

Naše procedure su obuhvatile jedan pregled unutrašnjih kontrola i sistema računovodstva i procedura samo do mere koja se smatra potrebnim za efektivno izvršenje revizije. Kao takvi, nalazi revizije se ne treba smatrati da predstavljaju jedan sveobuhvatni pregled svih slabosti koji postoje ili svih poboljšanja koja mogu da se ostvare u sistemima i procedurama koje su funkcionisale.

² Ovde nisu uključeni aktivnosti Centralne Banke, Fonda Penzijskog Trusta i Kosovske Agencije za Inteligenciju.

³ Međunarodna Organizacija Vrhovnih Institucija Revizije

3.2 Mišljenje Revizije na Konsolidovane Finansijske Izveštaje za 2013

Ne-modifikovano mišljenje⁴ sa Isticanjem Pitanja

“Godišnji Finansijski Izveštaji Budžeta Republike Kosova prikazuju, sa svih materijalnih gledišta, ispravnu i istinitu sliku finansijskog stanja za godinu završenu sa 31 Decembrom 2013”.

Kao *Isticanje Pitanja* mi vam skrećemo pažnju kod netačnog predstavljanja imovine iznad 1,000€ (**MSVIR 200 Ne-modifikovano mišljenje sa Isticanjem pitanja**).

Osnova za Isticanje Pitanja

Ne efektivni procesi za identifikaciju vrednosti imovine u svakoj BO i nepotpuni procesi konsolidovanja imovine u okviru MF u vezi sa BK su rezultirali neuključivanjem materijalnih vrednosti imovine u BK.

Informacije o kapitalnoj imovini obelodanjenih u GFI /BK-a i GFI pojedinačnih BO-a nisu dosledne. U nekim slučajevima, BO su pogrešno obelodanjivale bruto vrednost a ne neto vrednost imovine. U nekim opštinama zbog vlasničkih sporova i neizvesnosti, javna svojina nije registrovana u ISUFK onemogućavajući njihovo obelodanjivanje u GFI /BK-a. U GFI BK-a postoji potcenjivanje imovine za iznos od 135,192,229€.

3.3 Godišnji finansijski izveštaji Budžeta Kosova za 2013

Naš pregled GFI/BK-a je uzeo u obzir usklađenost sa okvirom izveštavanja kao i kvalitet i tačnost informacija registriranih na finansijskim izveštajima. Mi smo takođe uzeli u obzir datu izjavu od strane Ministra Finansija i Generalnog Direktora Trezora kada su nacrt GFI dostavljeni Skupštini i Kancelariji Generalnog Revizora.

Izjava u vezi sa prikazivanjem GFI /BK uključuje izvestan broj tvrdnji što se tiče usaglašenosti sa okvirom izveštavanja i kvalitetom informacija u okviru finansijskih izveštaja. Neke izjave imaju za cilj da pružaju sigurnost za Vladu da sve relevantne informacije su pružene radi osiguranja da može se preduzeti jedna sveobuhvatna revizija.

MF je dostavila GFI/BK Skupštini i Generalnom Revizoru u zakonskom roku, dana 31 Mart 2014. GFI/BK su ispunila sve zahteve MSRJS “ Finansijsko Izveštavanje na osnovu Računovodstva Gotovog Novca”. Međutim, obelodanjivanja u vezi sa finansijskom imovinom iznad 1,000€ nisu tačne ili potpune.

⁴ Termin „ne-modifikovano mišljenje” je ekvivalentno sa terminom „nekvalifikovano mišljenje” koji je korišćen u prethodnoj verziji Godišnjeg Izveštaja. Nova terminologija je u skladu sa novim standardima INTOSAI (ISSAI 200). Za više informacija obrati se dodatku I.

Imajući to u vidu– Izjava od strane Ministra MF-a i Generalnog Direktora Trezora može se smatrati razumnim osim za obelodanjivanja finansijske imovine iznad 1,000€.

3.3.1 Značajni rizici i ostala pitanja u Godišnjim Finansijskim Izveštajima

U našem Memorandumu planiranja revizije su identifikovani dva značajna rizika u GFI /BK u vezi sa finansijskom imovinom iznad 1,000€ i isplate od trećih stranaka⁵. Prethodni rizik je materijalizovan kao što je navedeno gore.

Rizik materijalnih anomalija kojeg smo identifikovali u vezi sa isplatama od trećih stranaka nije materijalizovan. Razlika između vrednosti isplata od trećih stranaka u GFI/BK i pojedinačnim GFI-ma nije materijalan na nivou GFI/BK.

MF je izradila jasna uputstva u 2013 godini u vezi sa tretiranjem i prikazivanjem isplata od trećih strana. Ipak, izveštavane su isplate od trećih strana u iznosu od samo 4,354,000€ u GFI/BK u odnosu na ukupnu vrednost od 28,748,000€ koliko je izveštavano na pojedinačnim GFI BO. Od toga, 11,963,345€ predstavljaju ko-finansiranja od linijskih Ministarstava koja su pogrešno prikazana na GFI BO kao isplate od trećih strana, uz stvarnu razliku od 16,784,655€.

Ostala pitanja konsolidovanja

Osim gore identifikovanih značajnih rizika, mi smo identifikovali i izvestan broj ostalih oblasti, za koje mi ne smatramo da predstavljaju značajan rizik za materijalne anomalije u finansijskim izveštajima, ali su pitanja koja treba da se uzimaju u obzir od strane Vlade.

- Međuvladine transakcije nisu konsolidovane u GFI/BK rezultirajući na precenjivanju vrednosti koje nose te transakcije. Isto se desilo i prethodne godine. Objašnjenje Trezora je bilo da nije izvršio konsolidaciju međuvladinih transakcija zbog čuvanja doslednosti i upoređenja informacija izveštavane u prethodnoj godini u pojedinačnim GFI BO-a. Ne kapitalne imovine u GFI/BK su precenjivane za 2,646,926€ i neizmirene obaveze su potcenjivane za 4,402,177€ u odnosu na ukupno vrednost pojedinačnih GFI;
- Kosovska Agencija za Privatizaciju (KAP) nije predstavila troškove za tarife pojedinačne likvidacije Društvenih Preduzeća (DP) u iznosu od 4,009,126€, rezultirajući potcenjivanjem troškova za ovu vrednost (ovaj iznos je pogrešno predstavljen u izveštaju toka gotovog novca Fonda za Privatizaciju); i
- Planiranje i budžetiranje troškova u neadekvatnim kategorijama ali i registracija troškova u pogrešnim ekonomskim kategorijama i kodovima nastavlja da bude prisutna. Ukupna vrednost neispravne kvalifikacije troškova u svim BO je

⁵ Isplate od trećih stranaka su direktne isplate od donatora za domaće korisnike ili u interesu Vlade Kosova. Ove isplate ne prelaze kroz Jedinствeni Račun Trezora (JRT). JRT je sistem bankarskih računa održanih od strane CBK, kontrolisan od Trezora/MF, i koji se koriste od državnih institucija za prikupljanje prihoda i isplatu troškova.

5,756,094€⁶. Ekonomski kod 'Ostali Kapital' obuhvaća takođe pogrešno registrovane stavke u iznosu od 55,852,015€. Na ovom kodu su registrovane kupovina računara, razvoj softvera, popravka zgradi, radna sredstva itd. Osim toga, izdvajane subvencije kod svakog korisnika, NVO i biznisi koji nisu javni entiteti su klasifikovani i registrovane kao subvencije prema javnim entitetima. Vrednost ovih troškova registrovanih u ISUFK je 16,175,665€.

Ove slabosti smanjuju transparentnost i efektivnost finansijskog izveštavanja u vreme kada međunarodni partneri očekuju što efektivnije finansijsko upravljanje. Težnje za integraciju u EU zahtevaju režim efektivnog računovodstva koji se atakuje od ovih pitanja.

3.3.2 Mišljenja revizije o pojedinačnim GFI

Revizija GFI/BK je pojačana od izvršenih revizija 88⁷ BO. Dve⁸ ostale revidirane organizacije su van BK-a. Osim toga, izvršene su i 13 neobaveznih revizija (uključujući i dve fondova donatora). Zaključci neobaveznih revizija stvaraju u nekoliko slučajeva osnovu za naše stavove izraženih u poglavlju 4 i 5. Uticaj tih revizija regularnosti na GFI/BK je sažet u nastavku:

Tabela 1. Vrsta i broj mišljenja za pojedinačne GFI BO-a.

Red. Br.	Vrste mišljenja	Broj Mišljenja	Uticaj na GFI/BK
1	Ne-modifikovano mišljenje	35	Ne primenjuje se
2	Ne-modifikovano mišljenje sa isticanjem pitanja	46	Isticanje pitanja
3	Kvalifikovano mišljenje	2	Ne materijalno
4	Suprotno mišljenje	4	Ne materijalno
5	Negiranje mišljenja	2	Ne materijalno
Ukupno		89⁹	

Isticanje pitanja, za 2013 godinu, uglavnom se tiče netačnim obelodanjivanjem imovine i isplate od trećih stranaka.

3.4 Analiza GFI/BK za 2013 godinu

Predstavljeni podaci u GFI/BK su izražaj primanja i realnih isplata i adekvatnih budžetskih podela. Budžet Republike Kosova za 2013 je podložan budžetskom pregledu (Zakon br. 04/L-210 za dopunu i izmenu Zakona br. 04/L-145), i budžetske promene su takođe izvršene u ostalim ekonomskim kategorijama u okviru BO-a.

⁶ Od njih, 3,993,823€ su planirane ili budžetirane u pogrešnim ekonomskim kategorijama, dok ostali deo je pogrešno klasifikovan od samih BO-a.

⁷ GFI Centralne Banke, Penzijskog Trusta i Kosovske Agencije za Inteligenciju (KAI) nisu revidirane od KGR.

⁸ GFI projekta TAMAD i DANIDA

⁹ Razlika između broja revidiranih institucija i datih mišljenja je u tome da KGR obavezna da daje dva odvojena mišljenja u vezi sa KAP, jednu za instituciju i jednu za Fond Privatizacije.

3.4.1 Konsolidovani izveštaj poređenja budžetiranih iznosa sa izvršenjem

U odnosu na početni budžet, završni budžet je bio veći za primanja i isplate (48,939,000€ odnosno 34,871,000€).

Tabela 2: Početni budžet i realizacija primanja u odnosu na isplate (000 u €)

Opis	Početni Budžet	Završni Budžet	Izvršenje	Procenat	Procenat u 2012
	A	B	C	D=C/B	
Primanja	1,527,000	1,575,939	1,428,704 ¹⁰	90,7%	96,3
Isplate	1,623,831	1,658,702	1,500,176 ¹¹	90,4%	92,5
Deficit	(96,831)	(82,763)	(71,472)		

Aktuelni godišnji deficit u vrednosti od 71,472,000€ ili 86.3% planiranog iznosa. Godišnji deficit je 5% ukupnih godišnjih prihoda i finansira se od akumuliranog suficita tokom godina. To je rezultirao u smanjenju akumuliranog bankarskog budžeta za 2013 godinu.

3.4.2 Izveštaj Primanja i Isplata u gotovini

A. Analiza primanja u gotov novac

Primanja obuhvataju različite izvore prihoda, kao što su poreski i ne poreski prihodi, sopstveni prihodi i ostala primanja uključujući dividende, hartije od vrednosti, autorskih prava, koncesionih taksi, zaduživanja itd.

Ukupni prihodi realizovani na nivou zemlje su 1,428,704,000€. Poreski prihodi prikupljeni od Carine i PAK predstavljaju 77% ukupnih prihoda na nivou zemlje - (71% u 2012 i 81% u 2011 godini).

Nedostatak budžetske podrške kroz grantove Svetske Banke, niži nivo sopstvenih prihoda, nedostatak jednokratnog finansiranja od Fonda Privatizacije, i niže zaduživanje od međunarodnih finansijskih institucija, su ključni faktori koji uticali da primanja u 2013 godini budu niža u odnosu na 2012 godinu za 7%.

Primanja koja su prikupljana u odnosu na završni plan, kao i smanjenje u odnosu na dve prethodne godine je prikazana na sledećoj tabeli. To ukazuje na primer da samo 53.9% plana za sopstvene prihode centralnog nivoa je ispunjeno.

¹⁰ Ovaj iznos ne uključuje 12,587,607€ od Određenih Grantova Donatora i 3,873,000€ fondova od depozita

¹¹ Ovaj ukupni iznos ne uključuje 11,179,000€ od Određenih Grantova Donatora i 203,000€ fondova od depozita

Tabela 3: Budžet i izvršenje primanja prema različitim izvorima za 2013 godinu ('000 u €)

Prihodi i ostala primanja	Završni budžet	Izvršenje 2013	Izvršenje budžeta u %	Napredak u poređenju sa prethodnom godinom	Izvršenje 2012	Izvršenje 2011
	A	B	C=(B/A)	D=(B-E/E)	E	F
Prihodi sa Carine	914,737	837,269	91.5%	-0.9%	844,861	827,704
Povraćaji sa Carine	(3,597)	(3,189)	88.7%	53.8%	(2,074)	(1,112)
Prihodi sa PAK	300,964	305,448	101.5%	7.6%	283,915	261,134
Povraćaji sa PAK	(30,990)	(34,685)	111.9%	5.9%	(32,763)	(29,774)
I. Ukupno poreski prihodi	1,181,114	1,104,843	93.5%	1.0%	1,093,939	1,057,952
Ne oporezivani prihodi - centralni nivo	44,048	43,080	97.8%	4.7%	41,145	45,525
Sopstveni prihodi opština	63,020	55,850	88.6%	-6.1%	59,448	55,621
Sopstveni prihodi centralni nivo	72,535	39,103	53.9%	-12.8%	44,835	59,912
II. Ukupno ne oporezivani sopstveni prihodi	179,603	138,033	76.9%	-5.1%	145,428	161,058
Koncesionare taksi	6,300	2,000	31.7%	100.0%	-	-
Tantieme ¹²	22,000	24,693	112.2%	100.0%	-	-
Dividende	43,000	43,000	100.0%	-4.4%	45,000	60,000
Prihodi od privatizacije ¹³	26,300	26,300	100.0%	100.0%	-	-
Prihodi namenjeni KAP	-	-	0.0%	-100.0%	16,248	-
Jednokratno finansiranje KAP	-	-	0.0%	-100.0%	28,934	-
Povraćaj zajmova od JP	6,000	6,000	100.0%	50.0%	4,000	-
Primanja sa emitiranja vrednosnih hartija	80,000	79,200	99.0%	8.0%	73,313	-
Zajmovi od MMF i SB	31,621	4,634	14.7%	-95.1%	93,677	5,076
Grantovi za budžetsku podršku	-	-	0.0%	-100.0%	37,417	19,240
III. Ukupno ostala primanja	215,221	185,827	86.3%	-37.7%	298,589	84,316
Ukupno prihodi i primanja (I+II+III)	1,575,939	1,428,704	90.7%	-7.1%	1,537,955	1,303,328

¹² Su prihodi od dozvola za kamenolom i rudnika.

¹³ Prihodi od privatizacije u iznosu 26,300,000€ odnose se na prikupljene prihode od privatizacije elektro distribucije KEK-a.

Poreski prihodi ostvareni od strane Carine Kosova

Planirani prihodi za 2013 su bili 915,000,000€, dok prikupljeni su 837,268,927€ (bruto), ili 91.5%. Ovo nisko prikupljanje carinskih prihoda je uticana od niskog nivoa uvezene robe i pad potrošnje.

Poreski prihodi ostvareni od strane PAK

Planirani prihodi za 2013 su bili 300,964,000€, dok prikupljeni su 305,447,912€ (bruto), ili 101.5%. Od trenda prihoda se vidi da PAK ima povećanje prihoda od 7.6% više od 2012 godine i 17% više od 2011. Faktori koji uticali na povećanje prihoda su: Elektronska izjava, i registracija biznisa putem One-Stop-Shop; razvoj jednog snažnog sistema upravljanja ispunjenja sa godišnjim planovima za tretiranje rizika i Češće i kratke posete kod EO.

PAK ima kontrole koje se tiču prikupljanja i izveštavanja prihoda. Međutim uznemirenje PAK-a je visoka stopa neprikupljenih dugova, koji su na kraju 2013 godine bili 253,496,704€.

Postoje neke slabosti koji su potrebno da se poboljšaju što se tiče oblasti prihoda kao što su: zakašnjenja u razmatranju re-finansiranja, ne primenjivanje prinudne naplate za prikupljanje dugova i slabosti u sporazumima za isplatu u ratama poreskih obaveza. Kao takve, postoji potencijal za više poboljšanja u normama prikupljanja/smanjenja dugova.

Dividende i porezi od koncesija

U početnom i pregledanom budžetu, dividende su bile planirane u iznosu od 30,000,000€, dok prikupljene dividende i uključene na konačnom budžetu su bile u iznosu od 43,000,000€ od kojih, 40,000,000€ primljene od PTK i 3,000,000€ od Operatora Sistema Transmisije i Tržištu Električne Energije (KOSTT).

Isplaćena dividenda od strane PTK je bila 5,000,000€ niža od one iz 2012, ili 15,000,000€ niža u odnosu sa 2011. Ovaj trend smanjenja dividende je zbog toga što ponuđene usluge iz tržište pošte i telekomunikacije su se smanjile neprekidno.

Takse koncesije iz Međunarodnog Aerodroma Prištine za 2013 su planirani da budu u iznosu od 6,300,000€, a prikupljeni su samo 2,000,000€. Ovaj niski nivo prikupljanja je zbog nerealnog budžetskog planiranja.

B. Analiza isplata gotovim novcem

Veće učešće u ukupnim troškovima imaju kapitalne investicije sa 35,3%, zatim plate i dnevnice sa 27.8%, subvencije i transferi sa 20,9%, robe i usluge 12,9%, komunalije i isplate dugova predstavljaju 3%.

Tabela 4: Tekući troškovi naspram završnog budžeta

(000 u €)

Opis	Završni budžet	Izvršenje 2013	%	Upoređivanje 2013-2012	Izvršenje 2012	Izvršenje 2011
Plate i dnevnice	437,696	417,093	95.3%	2.3%	407,706	385,033
Roba i usluge	215,641	193,857	89.9%	14.5%	169,362	156,559
Komunalije	24,098	21,662	89.9%	0.5%	21,558	20,376
Subvencije i transferi	320,981	312,916	97.5%	11.7%	280,120	256,166
Kapitalni troškovi	627,457	529,176	84.3%	-3.8%	550,245	528,186
Rezerve	115	-	0.0%	0.0%	-	-
Pod total	1,625,988	1,474,704	90.7%	3.2%	1,428,991	1,346,319
Isplata duga	32,713	25,472	77.9%	18.9%	21,416	11,491
Zajmovi za JP	-	-	100.0%	100.0%	15,000	30,000
Učlanjivanje u MFI	-	-	100.0%	-100.0%	1,050	-
Pod total	32,713	25,472	77.9%	-32.0%	37,466	41,491
UKUPNO	1,658,702	1,500,176	90.4%	2.3%	1,466,457	1,387,810

U odnosu na prethodnu godinu, troškovi za Robu i Usluge su povećani sa 14.5% i za Subvencije i Transfere sa 11.7%. Troškovi za kapitalne investicije su smanjeni za 3.8%.

U odnosu na završni budžet, plan je izvršen na niskom nivou. Na kraju Decembra 2013 godine Vlada je donela odluku za štednju 80 miliona evra i da se ostave po strani kao budžetske rezerve, kao jedna mera protiv fiskalnog rizika. Kategorija sa najnižim nivoom pripada kapitalnim investicijama sa 83.4%. Ovaj niski nivo realizacije je zbog sporog sprovođenja projekta i zakašnjenjima u procesima nabavke izazvane podnetim žalbama na Telu za Razmatranje Nabavki (TRN¹⁴). Rezultat toga je gubitak mogućnosti za sprovođenje kapitalnih programa kao i pod-troškovi preneti kao obaveze u sledećoj godini.

BO nisu realizovale godišnji budžet prema planu protoka gotovog novca. I ove godine, kao i u prethodnim godinama, nastavila je fenomen povećanje troškova u zadnjim mesecima godine. Takva činjenica koncentracije obimnog broja predmeta za obradu na kraju godine, uticao je da se u mnogim BO identifikuju slabosti kontrole u kompletiranju predmeta i certifikacije isplata.

¹⁴ U nedostatku funkcionalnog odbora, TRN nije mogla da donese odluku o žalbama trećih stranaka na procesu tenderisanja.

Određeni Grantovi Donatora (OGD) su sredstva koja treba koristiti u skladu sa uslovima sporazuma i definisanom cilju. Najveći deo tih sredstava su namenjena i korišćena za Kapitalne Investicije, Subvencije i Transfere.

Tabela 5: Određeni grantovi donatora

(000 u €)

Opis	2013	2012	2011
Stanje prenetih grantova na početku godine	8,301	6,423	9,741
Primljeni grantovi	12,588	11,322	8,968
Direktne isplate	4,354	5,493	4,642
Total primljenih grantova	16,942	16,815	13,610
Total	25,243	23,238	23,350
Troškovi od grantova	(11,179)	(9,426)	(11,729)
Direktne isplate	(4,354)	(5,493)	(4,642)
Vraćanje grantova	(91)	(18)	(556)
Ne korišćeni grantovi na kraju godine	9,619	8,301	6,423

Fondovi grantova nisu korišćeni na zadovoljavajućom nivou. Iznosi u gornjoj tabeli pokazuju da stanje nekorišćenih sredstava iz fondova grantova imaju tendenciju rasta tokom tri zadnjih godina. Prenos nekorišćenih sredstava iz godine u godini, ukazuje da se ovi fondovi ne upravljaju niti se koriste u dovoljnoj meri za namenjene ciljeve. To povećava rizik da se u budućnosti grantovi donatora neće aktivno upravljati.

Subvencije

Dodeljene subvencije ne-javnim korisnicima, ali koja su registrirana kao javni korisnici su sledeće:

Tabela 6 Subvencije plaćene ne javnim korisnicima (u €)

Korisnici	2013	2012
Pojedinačni korisnici	280,801	764,082
Ne Vladine Organizacije	14,904,859	16,774,165
Biznisi	990,005	752,659
Ukupno	16,175,665	18,290,906

U poređenju sa 2012 godinom ukupan iznos pogrešne klasifikacije je manja za 2,115,241€.

Zajmovi za Korporaciju Energetike Kosova (KEK)

Finansiranje KEK-a od državnog budžeta je tretirana i u revizorskim izveštajima prethodnih godina. MF je potpisivala sedam finansijskih sporazuma (kredit) sa KEK-om od 2005 do 2010 godine u ukupnom iznosu od 239,152,550€. Ukupan iznos koji je KEK povukao iz budžeta Kosova u ime kredita je 202,539,992€. KEK uspeo da vrati samo prvi kredit potpisivan u 2005 u iznosu od 10,000,000€, gde 4,000,000€ u 2012 i 6,000,000€ su vraćene u

2013. Za korišćeni kredit/fondova KEK je platio interes na budžetskom računu ukupni iznos od 7,081,488€, gde 1,710,176€ su isplaćene tokom 2009 i 5,371,312€ u 2010 godini.

Na zahtev menadžmenta KEK-a, u Novembru 2010, MF i KEK su izmenili finansijske sporazume (kredite) za KEK. Ovim amandmanima je predviđeno da povratak glavnice i kamate počne od 2012 sve do 2021 godine. Za period 2012-2013, osim otplate prvog kredita, KEK nije izvršila nijednu isplatu za šest postojećih kredita. Do kraja 2013 godine, vrednost glavnice koji trebalo da se vraća je 30,007,161€ a kamata 12,097,409€ ili ukupno 42,104,570€.

U Julu 2013, Upravni odbor KEK-a je tražio od MF odnosno od Među-ministarske Komisije za Javna Preduzeća (MKJP) da ponovno pregovara odredbe šest sporazuma o kreditu. Predlog je bio da krajnji rok za isplatu kredita i ostalih tarifa treba da se odloži do 1 Maja 2014. Do kraja revizije nismo dobili neku informaciju za razmatranje ovog zahteva od strane MKJP-a i nisu izvršene nikakve isplate.

3.4.3 Konsolidirani Izveštaji u Gotov Novac i Bilans Fonda.

Bilans gotovog novca na kraju godine uključuje OFD; prenete sopstvene prihode; nekorišćene prikupljene prihode tokom 2013 od opština i centralnih budžetskih organizacija; kao i fondovi poverenja, u ukupnom iznosu od 52,490,000€.

Mi smo uporedili predstavljene podatke u konsolidovanom izveštaju za gotov novac i bilanse fondova sa bankarskim izveštajima CBK-a, i analizirali bilanse fondova tokom zadnjih godinama.

Tabela 7: Imovina u gotov novac i bilansi fondova ('000 u €)

Opis	Bilans u 2013	Bilans u 2013	Bilans u 2013
Centralna Banka Kosova	12,888	73,697	89,326
Vrednosne hartije za Vladu	80,955	45,996	0
Oročeni depoziti u inostranstvu	113,008	152,007	105,042
Fondovi u banci NLB Priština	0	0	41
Gotovi novac u tranzitu	3,039	5,115	7,074
Računi Ambasada i Konzulata Republike Kosova	406	448	961
Gotov novac na ruke (blagajna)	1,482	907	1,184
Ukupno gotov novac	211,778	278,170	203,628

Bilans tekućih računa u CBK je znatno smanjen u odnosu na prethodne dve godine. Dok bilo je povećanje ekvivalenta novaca ili hartije od vrednosti za Vladu. Gotov novac na kraju 2013 je smanjen za 66,392,000€ u odnosu na bilans 2012 godine jer održana sredstva pokrili budžetski deficit 2013 godine.

3.5 Obelodanjivanje Ne finansijske Imovine i Obaveza

3.5.1 Ne finansijska imovina

Posebni deo FUK¹⁵ je i upravljanje javne imovine. Prema GFI/BK, neto vrednost ne kapitalne imovine je 4,187,269,552€, koja se sastoji od 1,848,661,630€ iz BO centralnog nivoa i 2,338,607,922€ iz lokalnog nivoa.

Međutim, BO ne tretiraju njihovu imovinu na dosledan način u računovodstvenim registrima niti izveštavaju u skladu sa zakonskim pravilima. Devet BO lokalnog nivoa (uključujući jednu koja nije dostavila GFI uopšte) i dve centralnog nivoa, nisu uopšte predstavili ne-kapitalnu imovinu. To delimično odražava neizvesnost u pogledu imovinskih prava na određene imovine i nedostatak dokaza o njihovom vlasništvu. Takođe, bilo je nedostataka i kod izveštavanja bruto vrednosti imovine, kategorizaciji imovine i obračun amortizacije. Nedostatak izveštavanja za zalihe ili potrošni materijal bilo je i kod 24 BO. Sve BO i dalje se suočavaju sa poteškoćama u registraciji, klasifikaciju i upravljanju vladine imovine.

Zbog nedostataka u registraciji i obelodanjivanju imovine, za 34 GFI BO-a lokalnog nivoa i 12 GFI BO-a centralnog nivoa dato je mišljenje sa isticanjem pitanja.

E-Imovina¹⁶

Iako ova aplikacija nudi mnogo mogućnosti registracije i upravljanja imovinom, identifikovani su neki tehnički nedostaci u njihovom funkcionisanju. To se odnosi na amortizaciji imovine i generisanja izveštaja sa negativnom vrednošću imovine i količine zaliha. Službenicima za imovinu nije ponuđena adekvatna obuka za upotrebu ove aplikacije. Shodno tome, u nekim organizacijama e-imovina se ne primenjuje uopšte.

3.5.2 Obaveze

Aneks 9 i GFI/BK i Član 15, Beleška 28 od pojedinačnih GFI BO-a, izveštavaju obaveze.

Neplaćene obaveze BO na kraju 2013 su u iznosu od 53,626,720€ koja se prenete za isplatu u 2014, sa povećanjem od 26,939,117€ ili više od 100%. Od njih 16,065,063€ pripadaju centralnom nivou i 10,874,057€ lokalnom nivou.

¹⁵ Prema zakonskim zahtevima, kapitalna imovina (>1,000) treba da se registruje u računovodstvenom sistemu trezora (ISFUK), a ne-kapitalna imovina (<1,000€) i zalihe (potrošni materijal) treba da se registruju u sistemu e-Imovina.

¹⁶ e-imovina, je jedna vrsta web aplikacije i integrisani elektronski sistem, razvijen za potrebe Vlade. e-Imovina je deo e-vladavine, i kao projekat se namerava da se implementira u svim državnim institucijama. Kroz nje se stvara centralna baza podataka za efektivno upravljanje javne imovine. Ministarstvo Javne Administracije (MJA) je nosilac ovog projekata.

Tabela 8: Neplaćene obaveze u poređenju sa zadnje tri godine (u €)

Opis	2013	2012	2011	Povećanje između 2012 i 2013 (€)	Povećanje između 2012 i (%)
Centralni nivo	29,940,831	13,875,768	21,072,571	16,065,063	115.78
Lokalni nivo	23,685,889	12,811,832	18,123,248	10,874,057	84.88
Ukupno	53,626,720	26,687,603	39,195,819	26,939,117	100.98

Kada obaveze čine veliki deo njihovog budžeta, BO će se verovatno suočiti sa značajnim budžetskim poteškoćama ubuduće ukoliko se ne preduzimaju pro-aktivne akcije za smanjenje tog nivoa.

Tabela 9: Neplaćene obaveze pojedinačnih Budžetskih Organizacija u odnosu na njihov budžet za 2013 godinu (u €)

Budžetske organizacije	Završni budžet 2013	Neplaćene obaveze 2013	Završni budžet u %
Ministarstvo Poljoprivrede, Šumarstva i Ruralnog Razvoja	23,359,230.00	12,025,450.00	51.48
Štrpce	3,570,778.00	1,093,000.00	30.61
Đakovica	19,931,360.00	5,345,056.00	26.82
Klokot	1,093,000.00	285,608.00	26.13
Orahovac	10,384,259.00	2,202,988.00	21.21
Gnjilane	21,356,768.00	4,112,630.00	19.26
Lipljane	12,305,133.00	1,246,034.00	10.13
Ministarstvo Obrazovanja, Nauke i Tehnologije	55,929,372.00	4,266,220.00	7.63
Prizren	35,157,505.00	2,485,000.00	7.07
Uroševac	22,991,734.00	1,606,000.00	6.99
Dečane	6,968,000.00	386,579.00	5.55
Mitrovica	17,770,924.00	972,000.00	5.47

U odnosu na prošlu godinu, neplaćene obaveze MPŠRR-a u 2013 godini su povećane na 11,533,337€. Ove obaveze su rezultat obavezivanja koja se povezuju sa jasnim

približavanjem sa politikama EU. Međutim, najčešći razlozi neplaćanja od pojedinačnih BO-a su nedostatak fondova, dostavljanje faktura sa zakašnjenjem od strane ekonomskih operatera i ne obavezivanje sredstava na vreme.

3.6 Adresiranje preporuka datih za 2012 godinu

Adresiranje preporuka revizije je mehanizam za promociju poboljšanja finansijskog upravljanja. Radi podrške ovog procesa KNJF je održala javne rasprave sa odgovornim službenicima BO-a, ali i dalje ostaj slučaj da se jedan broj preporuka ne adresira od nekih BO kao u nastavku.

Tabela 10: Sprovođenje preporuka Kancelarije Generalnog Revizora

Budžetske Organizacije	Adresirane preporuke	Delimično adresirane preporuke	Ne adresirane preporuke	Ukupno
Centralni nivo	163	112	88	363
Lokalni nivo	119	115	197	431
Nezavisne institucije	128	47	42	217
Ukupno	410	274	327	1011

Najveći deo ne-adresiranih preporuka se tiče organizacijama lokalnog nivoa /opštine. Ne adresiranje datih preporuka je rezultirao trajnim slabostima na unutrašnjoj kontroli i na finansijski gubitak. Ne-adresirane preporuke se tiču sledećih oblasti: tačnost obelodanjivanja u GFI, upravljanje prihoda, procedure nabavki, upravljanje ljudskim resursima, subvencije i upravljanjem imovine.

Izveštaj revizije GFI/BK za 2012 godinu je rezultirao sa devet glavnih preporuka upućene Vladi i jednu Skupštini. Većina preporuka ostaje ne adresirana kao u nastavku:

Dve adresirane preporuke se odnose na:

- Akcije koje su preduzele MJA i MF za unifikaciju dva vladina sistema za upravljanje imovinom. Uredba MF-a br. 02/2013 za upravljanje ne-finansijske imovine u BO, razjasnila način tretiranja, registracije i upravljanja vladine imovine; i
- Pregled uticaja smanjenih donacija u budućim planovima troškova u smislu cene plata.

Uprkos tome da je nova uredba za finansijske imovine uspostavljena, nema poboljšanja u oblasti upravljanja imovine i finansijskog izveštavanja.

Dve delimično adresirane preporuke se odnose na:

- Adresiranje prethodnih preporuka oko identifikovanih slabosti na kontrolu i ne efektivno upravljanje; i

- Fokusiranje na to koliko je efektivna Vlada u adresiranju datih preporuka i traženje izveštaja o napretku pre izrade GFI/BK-a.

Delimično adresiranje ovih preporuka nije eliminisao u celosti identifikovane slabosti u finansijskom izveštavanju, upravljanju i unutrašnjoj kontroli. U nekim oblastima nastavljaju da budu prisutne iste slabosti.

Šest ne-adresirane preporuke su rezimirane u nastavku:

- Osnova za isticanje pitanja u vezi sa konsolidacijom imovine se adresira kao prioritarno pitanje. Jedna specifična radna grupa treba da izveštava u Skupštini unutar tromesečnog perioda radi ispitivanja pitanja konsolidacije i slabosti na nivou BO-a u pogledu registracije i procene imovine. Jedan akcioni plan treba da se sprovodi radi postizanja znatnog poboljšanja na nivou BK i pojedinačnom nivou BO-a;
- Pronalaženje i sprovođenje tokom 2013 godine jednog adekvatnog rešenja za tretiranje loših, sumnjivih i neprikupljenih dugova;
- Blisko nadgledanje sprovođenja sporazuma o datim kreditima Javnim Preduzećima (JP), KEK-u kako bi se osiguralo da se isplate vrše u skladu sa utvrđenim rokovima;
- Transparentnost u GFI/BK, uz klasifikaciju i registraciju svih troškova, posebno subvencija; adekvatnim kodovima troškova; i potpuno prikazivanje isplata od trećih stranaka;
- Analiziranje uzroka neizmirenih obaveza i preduzimanje odgovarajućih mera za njihovo smanjenje u nivou BO-a; i
- Formiranje jedne posebne radne grupe za razmatranje izvršenje budžeta i preduzetih akcija u vezi sa procesom nabavke i planiranja radi uklanjanja prepreka u povećanju nivoa izvršenja budžeta. Poseban akcenat treba da se stavlja kod prepreke za efektivno izvršenje budžeta za kapitalne investicije.

Neuspeh adresiranja preporuka će rezultirati na operativnu neefikasnost i mogućih finansijskih gubitaka. Štaviše, i ove godine je prisutna Istanje Pitanja za pitanja koja se tiču konsolidacije imovine. Slabosti u registraciju i upravljanju vladinih imovina i dalje su prisutne. Ne prikupljeni poreski dugovi i re-isplate zajma KEK-a su izazvali finansijski gubitak budžeta; i nepravilna klasifikacija troškova je rezultirala i precenjivanjem i potcenjivanjem troškova dotičnih ekonomskih kategorija. Vrednost duga je udvostručen u odnosu na prethodnu godinu. Izvršenje budžeta u celini, uključujući i kapitalne investicije, nije na očekivanom nivou.

3.7 Opšte preporuke

Preporučujem Vladi da obezbedi da:

- Razlozi za Isticanje Pitanja u GFI BK za 2013 su analizirani i identifikovane su potrebne mere za adresiranje tih slabosti kontrole kako bi omogućilo pravo i istinito predstavljanje imovine u GFI BK 2014 i osnovnih GFI;
- Preduzete su potrebne mere za analiziranje ostalih slabosti u procesu konsolidacije GFI/BK kao što su: među-vladine transakcije, isplate od trećih stranaka, ne-kapitalne imovine i klasifikacija troškova. U tom aspektu, razlozi ne sprovođenja novih smernica u vezi sa isplatama od trećih stranaka treba da se razmotre. Slično, obrazloženje za ne konsolidaciju među-vladinih transakcija treba da se preispita i da se opravda zvanično ako nisu preduzete mere za adresiranje ove pozicije;
- Mehanizmi nadgledanja koji su primenjeni kod budžetske performanse su ojačani uz blagovremeno identifikaciju i adresiranje mogućih prepreka budžetskom izvršenju sa budžetskim planiranjem, koje se prethodi rigoroznim procesom procenjivanja. Tokom izrade i pregleda budžeta treba da se obavlja potrebna klasifikacija budžeta na osnovu prirode troškova;
- Primenjuje se efektivan proces upravljanja kapitalnim projektima, pružajući proaktivno nadgledanje i akciju za adresiranje prepreka koje onemogućuju sprovođenje ugovora prema dinamičnim planovima;
- Sproveden je kritički pregled o preduzetim merama u oblasti prihoda kako bi se osiguralo ispunjenje plana prikupljanja prihoda u celini. Vlada treba da traži više odgovornost od glavnih Agencija za prikupljanje novca kako bi obezbedila da su ojačane mere kontrole za potpunu primenu dažbina i prikupljanju poreskih dugova;
- Jedna radna grupa je formirana za analiziranje i izveštavanje pri Vladi u roku od tri meseca o uzrocima rasta obaveza od godine na godinu kako bi se dugovi smanjili na prihvatljiv nivo;
- Ministarstvo Finansija treba da osigura da KEK počinje da primenjuje dopunjene sporazume za uzete kredite i da se pridržava kreditnom planu za isplatu glavnice i kamate; i
- Program e-imovina je primenjen u svim vladinim institucijama. Ministarstvo Javne Administracije, kao vlasnik programa sistema e-imovina treba da preduzme sve potrebne akcije za izbegavanje i/ili adresiranje tehničkih nedostataka sistema. Osim toga, programi obuke treba obezbediti za odgovorne službenike za upotrebu ove aplikacije.

4. Upravljanje Javnih Finansija

Upravljanje i kontrola javnih finansija je ispunjeno kroz jedan integrisani proces svakodnevnih finansijskih i operativnih aktivnosti pojedinačnih BO. Inicijativa Unutrašnje Kontrole Javnih Finansija (UKJF) ima za cilj sprovođenje efikasnih politika i reformisanje finansijskog upravljanja, kontrole i poboljšanju javne odgovornosti. Politika UKJF je strategija koja namerava ispunjenje očekivanja međunarodnih dobrih praksi i koja treba da se primenjuje od zemalja koje su kandidati za članstvo u Evropskoj Uniji (EU).

Glavne institucije sa centralnim odgovornostima na području finansijskog upravljanja ostaju deo MF, MJA i Regulatorne Komisije za Javne Nabavke (RKJN).

Kroz ovo poglavlje mi nudimo pregled trenutnog stanja vezano sa finansijskim upravljanjem i unutrašnjem kontrolom u državnim institucijama, identifikovanim slabostima, procenama i preporukama za daljni razvoj FU/K-a.

4.1 Budžetsko Planiranje

Dok budžet za 2013 godinu je usvojen na vreme, proces budžetskog pregleda je završen mnogo kasno (Oktobar 2013). To je rezultiralo zakašnjenjem prilagođavanjima budžeta i neuspeha u izvršenju budžeta na očekivanom nivou. U 2013 godini je bilo ostalih slabosti u vezi sa procesom budžetskog planiranja, na ukupnom nivou tako i na nivou projekta. To je naglašeno sa:

- Budžetskim suficitom;
- Budžetsko planiranje za socijalne i penzijske šeme na osnovu nedovoljnih informacija;
- Budžetiranje, računovodstvo i izveštavanje transakcija na neadekvatnim ekonomskim kodovima – razlike dovode do netačnog prikazivanja transakcija u GFI; i
- Slabo budžetsko izvršenje, posebno za kapitalne projekte, ali takođe i za druge ekonomske kategorije.

Kasno usvajanje budžetskog pregleda i ostalih Vladinih odluka za budžetska smanjenja bez sumnje je imalo uticaja na budžetsku performansu BO. Ta situacija se ne može smatrati kao dobra praksa.

4.2 Finansijsko Upravljanje/Kontrola i Sistem Unutrašnje Revizije

Centralna Jedinica Usaglašavanja (CJU) se sastoji od dve divizije, divizija Unutrašnje Revizije (UR) i divizija FUK-a.

U Novembru 2013, Vođa Ekipe projekta finansiran od strane CJU je dao otkaz. Praznine u aktivnosti u prethodnom periodu j imao nepovoljan uticaj za daljnji razvoj FUK-a i

unutrašnje revizije. Ipak, novi vođa ekipe je naimenovan u Februaru 2014 godine i aktivnosti su ponovo projektirani.

4.2.1 CJU/ FUK/ K

CJU/FUK je odgovorna za izradu politika, strateških dokumenata i smernica u oblasti FUK-a, da proceni prikladnost i efektivnost unutar BO kao i pripremi programa i obuke za javne službenike.

CJU je napravila spori napredak u razvoju FUK-a u javnom sektoru delimično zbog procesa reorganizacije svoga institucionalnog okvira koja je oduzela više vremena nego što se očekivalo. Drugo objašnjenje je nedostatak dovoljnih profesionalnih kapaciteta potrebnih za njeno efektivno izvršenje.

Postojeći regulatorni okvir FUK-a treba dodatno razjašnjenje i ažuriranje zbog zadnjih razvoja na području FUK-a i UR. Sprovođenje zakona takođe je na nedovoljnom nivou. U nekim BO nema specifičnih uredbi koja bi prilagodili opšte zahteve FUK-a u specifičnim područjima politika.

Kao suštinski deo razvoja i implementacije procedura FUK-a je takođe samo-ocenjivanje koje će se obaviti od BO u vezi rukovodstva, osoblja, unutrašnje kontrole, upravljanju rizika i finansijskom upravljanju.

4.2.2 Finansijsko Upravljanje i Kontrola

Odgovornost je državnih institucija da uspostavljaju i razvijaju funkcionalni sistem unutrašnje kontrole i da osiguraju dobro finansijsko upravljanje. Visoki menadžeri organizacija su odgovorni za sprovođenje pravila, procedura i sistema za osiguranje da su ciljevi ispunjeni. FU/K treba da se sprovodi u svim strukturama, programima, operacijama i procesima upravljenih od njih, uz poštovanje principa zakonodavstva, jakog finansijskog upravljanja i transparentnosti.

Trenutno stanje pokazuje da još postoje poteškoće u smislu potrebnog shvaćanja koncepta FU/K-a i menadžerske odgovornosti. Odgovornost za budžetsku potrošnju i za ispunjenje ciljeva organizacionih politika na pred određenim standardima kvaliteta nije primenjena. Nameravani rezultati od sprovođenja FU/K-a još nisu postignuti.

Upravljanje rizika¹⁷ kao ključna komponenta FU/K-a za identifikaciju, procenu i nadgledanje rizika i sprovođenje potrebnih kontrola za smanjenje rizika na prihvatljivom nivou. Ipak, postoje nekoliko formalnih aranžiranja za upravljanje rizika i menadžment pošto se ovaj proces slabo razumeva na nivou menadžmenta.

¹⁷ Rizik se definiše kao mogućnost nastanka jednog događaja sa negativnim uticajem i koja smeta postizanje ciljeva organizacije.

Efektivno i dosledno sprovođenje FU/K-a u praksi i dalje ostaje izazov koji treba da se ozbiljno tretira od visokih menadžera. Unutrašnje kontrole treba da se procene redovno u aspektu adekvatnosti, podobnosti, funkcionalnosti i odnosu cena-dobijena korist. Takva procena treba da se uradi na redovnoj osnovi i da se stvori efikasnija politika i pristup u tom pravcu.

Samo-ocenjivanje je pravni zahtev, koje se ne sprovodi od svih organizacija. Samo polovina BO su dostavili samo-ocenjivanje pri MF. Čak i kada su obavljene, kvalitet ocenjivanja je loš i uticaj pokrenutih pitanja ne razume se u celini. U mnogim slučajevima, tvrdnje i ocenjivanje prikazivane na kontrolnim listama samo ocenjivanja nisu evidentirana dokumentima podrške.

Odgovornost menadžmenta nije razvijena u dovoljnoj meri i to se nagoveštava činjenicom da samo mali broj BO-a na centralnom nivou su pripremili i dostavili godišnji izveštaj performanse pri MF. Godišnje izveštavanje je zahtev ZUJFO i FU/K. Skupština, ostale zainteresovane stranke, mediji i javno mnjenje su informisani kroz ove izveštaje o tome kako je organizacija radila tokom godine u poređenju sa očekivanim rezultatima, pruženim uslugama, kao i efektivnosti organizacije u postizanju rezultata.

Mnogi identifikovani nedostaci u BO ukazuju na potrebu izgradnji kapaciteta i daljnog unapređenja sistema FU/K-a radi podrške usklađenosti i potpunosti kontrola. U mnogim slučajevima nedostaju napisane procedure. Svakodnevne operativne aktivnosti se razvijaju samo na osnovu opštih zakona i pravila. Prisustvo slabosti u mnogim aspektima sistema je pokazatelj da je praktično sprovođenje procedura FU/K-a stagnirao.

Uprkos obavezivanja BO-a da se uspostavi sistem upravljanja i kontrole, u praksi one nisu funkcionisale prema nameni za sprečavanje, otkrivanje ili adresiranje postojećih praznina. Kontrole u aspektu planiranja i upravljanja budžeta, sistema nabavke, upravljanju kapitalnih projekata, prihoda, subvencija i upravljanju imovine, trebaju daljnja poboljšanja.

4.2.3 CJU/UR

Aktivnosti CJU/UR u 2013 godini su rezultirali izmenjenim Administrativnim Uputstvom o osnivanju funkcije unutrašnje revizije i Uputstva o licenciranju unutrašnjih revizora, i oboje su u fazi izrađivanja. Obuka CIPF-e i šema programa certifikacije je nastavljena, uključujući prvu pilot reviziju koja je započeta u Novembru 2013 godine. Uz podršku savetnika projekta UKJF-a, osoblje CJU/UR je obavila Kontrolu Kvaliteta jedinica unutrašnje revizije unutar BO.

Konsolidirani Izveštaj o Izveštaju o Kvalitetu Unutrašnje Kontrole za 2013 godinu je objavljen u Aprilu 2014 godine.

Sistem Unutrašnje Revizije¹⁸ treba da bude važna podrška na raspolaganju menadžera na javnom sektoru radi potvrđivanja efektivnosti ili na neki drugi način sistema ili procesa. Uprkos razvoju u 2013 godini unutrašnja revizija može da pruži dalju podršku menadžerima s obzirom na ponavljanje nalaza o upravljanju i finansijskom upravljanju, pokazujući da postojeći sistem ne funkcioniše prikladno.

Kako se navodi u Godišnjim Izveštajima Revizije prethodnih godina, sadašnji Sistem Unutrašnje Revizije ne obuhvata JP. Ova ograničenja su prouzrokovano postojećim pravnim okvirom pošto sadašnji zakon o Javnim Preduzećima čini Zakon o Unutrašnjoj Reviziji neprimenjivim. Racionalnost ovoga nije jasna. Mi nismo svesni preduzetih akcija sa ciljem analiziranja načina kako bi se unutrašnja revizija unutar JP integrisala u celokupnom sistemu.

Neki od identifikovanih izazova u vezi sa ovim područjem zahtevaju pregled postojećeg zakonskog okvira, koji se trenutno obavlja od CJU/UR uz pomoć stručnjaka iz projekta EU.

CJU/UR je nastavila sa organiziranjem šeme certifikacije za Unutrašnju Reviziju. Broj certificiranih unutrašnjih revizora je 32. Tokom obuke 2013 godine za certifikaciju druge grupe unutrašnjih revizora je započeta i još 25 njih su položili ispite iz šeme certifikacije. Kao takvo, 40% unutrašnjih revizora u javnom sektoru (ne uključujući JP) će biti certificirani.

Šema certifikacije pružana od CIPFA (i finansirana od EU) pruža osnovni nivo znanja za praktikante unutrašnje revizije. Ipak, to nije na nivou certifikacije pružene od strane Instituta Unutrašnje Revizore (IUR). Očekivanja interesnih stranaka za unutrašnje revizore je da oni budu u stanju da obavljaju svoju profesiju u skladu sa međunarodno priznatim standardima.

Iako je obuka pružena od strane lokalnih trenera, održivost je pod znakom pitanja prema sadašnjem dizajnu. Veoma je važno da se nova šema certifikacije razmatra, organizira, finansira i održava na lokalnom nivou. To bi bilo u skladu sa IIA Međunarodnim Udruženjem Profesionalne Prakse (MUPP).

Kako bi se pratili profesionalni i ostali razvoji, važno je da unutrašnji revizori postanu članovi profesionalnih udruženja i da koriste mogućnosti umrežavanja sa ciljem da im pomognu u njihovom tekućem profesionalnom razvoju. Kako će se izraditi Kosovsko udruženje unutrašnje revizije je nešto što treba da se uzme u obzir od strane svih unutrašnjih revizora i CJU/UA, uključujući obezbeđenje međunarodne podrške za razmenu znanja i iskustva, i kontinuirani profesionalni razvoj.

Olakšana od projekta UKJF, CJU/UA je počela da raspravlja o potrebi za razvoj novog programa KPR za unutrašnje revizore. Održano je jedno radilište o strateškom planiranju unutrašnje revizije i izvršene su nekoliko pilot revizija. Uticaj ovih mera su još uvek ograničeni.

¹⁸ Sistem obuhvata Unutrašnje Revizore i Revizorske Komisije u budžetskim organizacijama i Centralni Departman Usaglašavanja

4.2.4 Unutrašnja revizija

Radi pružanja Menadžmentu sigurnost (ili obrnuto) o akcijama u svim važnim sistemima jedne organizacije, zahteva se plan revizije zasnovan na riziku koji se sprovodi od strane kvalifikovanog osoblja.

Oko 20% pregledanih planova unutrašnje revizije nisu identifikovali polja sa visokim rizikom, nagoveštavajući nedostatak prikladnog okvira upravljanja rizikom.

Osim toga, fokus unutrašnje revizije i dalje je povezan u velikoj meri sa finansijskom informacijom. Savetodavne aktivnosti još ostaju na vrlo niskom nivou u odnosu na ponuđenu bezbednost od testiranja usaglašenosti. Dok je fokus poboljšán u aktivnostima tekuće godine, 10% aktivnosti i dalje su fokusirane više na aktivnostima prethodnih godina. Potencijal za promenu takvog rada je još uvek ograničen

Neke Jedinice Unutrašnje Revizije nisu završili godišnje plan. Nedostatak osoblja, slabo upravljanje unutrašnje revizije i obuke za program certifikacije su bili neki od razloga za to.

Smernice za metodologiju revizije su uspostavljeni uz potrebu za redovno ažuriranje. Ipak, kvalitet izvršenih unutrašnjih revizija treba da se razviju kako bi ispunila međunarodne standarde revizije i dobre Evropske prakse. Pristup revizije ka sistemima unutrašnje kontrole nije na traženom nivou u smislu pravilnog razumevanja i efektivnih analiza.

Fokus planova revizije i sposobnost unutrašnjih revizora direktno utiču na kvalitet izveštaja. Dok kvalitet izveštaja je neznatno poboljšán, one su pretežno bile orijentisane ka usaglašenosti. Date preporuke su fokusirana na pravnoj primeni sa malo pažnje koje je pruženo sistematičnim poboljšanjima. Kao takve, one retko pružaju osnovu za izmenu i razvoje.

Zbog budžetskih ograničenja, Jedinice Unutrašnje Revizije još nisu opremljene odgovarajućim brojem revizora. Ministarstvo Dijaspore, sedam opština i jedna nezavisna institucija nisu još osnivali Jedinice Unutrašnje Revizije. Tokom 2013 godine, MF je pružila usluge unutrašnje revizije za devet malih agencija i Ministarstvo Dijaspore, a neki od zahteva nije bilo moguće ispuniti.

Oko 46% Jedinica Unutrašnje Revizije se sastoje od jednog unutrašnjeg revizora. Manje jedinice unutrašnje revizije mogu imati poteškoće da obezbede dovoljno osoblje sa potrebnim veštinama da preduzmu jedan sveobuhvatni plan unutrašnje revizije. U ovoj situaciji, postoji opasnost da se plan revizije odredi više od veštine raspoloživog osoblja a ne od potrebe entiteta.

Diskusije su počele početkom 2012 godine i date preporuke u vezi sa uvođenjem jedne službe unutrašnje revizije u Skupštini radi osiguranja podrške manjim nezavisnim institucijama, do sada nisu rezultirali nekim razvojem do sada.

Jaki Komiteti Revizije (KR) treba da izgrade poverenje javnosti o tome kako se upravljaju BO i da ojačaju nezavisnost i vrednost aktivnosti unutrašnje revizije. Međutim, oko 20% institucija, uglavnom opštine nisu osnivale KR.

Dalje, dok je broj KR u 2013 godini povećan, efektivnost njihovih aktivnosti je pod znakom pitanja. Veliki broj njih nije obavljao njihove zadatke prema očekivanjima.

Nedostatak podrške za promovisanje programa visokog kvaliteta unutrašnje revizije, ograničena komunikacija sa višim menadžmentom BO i nizak nivo adresiranih preporuka nagoveštavaju značajan delokrug za poboljšavanje efektivnosti timova unutrašnje revizije i KR u BO.

4.3 Reforme u Civilnoj Službi i Nadoknade

U 2013 godini reforma Civilne Službe (CS) je beležila napredak u odnosu na razvoj pravnog okvira. U 2013 Uredba o Planiranju Osoblja u Civilnoj Službi je izrađena. Ona je usvojena u Martu 2014 godine (br. 02/2014). Daljnji pozitivni razvoji uključuje:

- Informativni Sistem Upravljanja Ljudskim Resursima (ISULJR) je uspostavljen. Iako sa zakašnjenjem, faza sprovođenja ovog projekta je započeta u 2014 godini; i
- Obuka za osoblje CS je u kontinuitetu pružena od strane Kosovskog Instituta za Javnu Administraciju (KIJA).

Ipak, ne sprovođenje u potpunosti Uredbe 09/2012¹⁹, podrazumeva da Uredba Br. 05/2012 za klasifikaciju radnih mesta u civilnoj službi nije mogla da se sprovodi. Takva situacija je onemogućila primenu novog sistema plata i ocenjivanja.

Takođe, kada je reč o unapređenju CS u potpunom skladu sa ocenjivanjem civilnih službenika, nije bilo uspeha tokom 2013 godine. Razlog za ovo zakašnjenje leži u činjenici da će se nove procedure unapređenja primeniti nakon sistematizacije radnih mesta.

Platni Sistem u CS se obavlja kroz jedan centralizovani sistem koji se upravlja od strane MJA. Plata civilnih službenika uključuje osnovnu platu i dodatke. Ovo i ostale nadoknade se finansiraju od Opšteg Budžeta, a u nekim slučajevima i od određenih grantova donatora.

Ukupan broj zaposlenih u javnom sektoru odobren pregledanim Zakonom o budžetu za 2013 je 79,906. Prema platnom spisku upravljanim od strane MJA, trenutni broj zaposlenih u poslednji mesec godine je bio 78,995. Zaposleni sa statusom civilne službe su 21,737. U sledećoj tabeli su prikazani godišnji troškovi redovnih i retroaktivnih plata za tekuću i prethodnu godinu.

¹⁹ Pravila o standardima unutrašnjeg organizovanja i sistematizaciju radnih mesta za organe javne administracije

Tabela 11: Godišnji troškovi za Plate i Dnevnice (u €)

Opis	Redovne plate 2013	Retroaktivne plate 2013	Ukupno plate 2013	Ukupno plate 2012
Neto plate kroz platni spisak	354,666,477	1,370,157	356,036,634	348,416,031
Porez zadržan na izvoru na plate	18,955,087	66,942	19,022,029	18,338,383
Penzijski doprinos zaposlenog	19,697,902	74,209	19,772,111	19,335,275
Penzijski doprinos poslodavca	19,697,902	74,209	19,772,111	19,335,275
Isplate za sindikat	1,221,184	-	1,221,184	1,209,922
Ukupno	414,238,552	1,585,517	415,824,069	406,634,886

Prema Godišnjim GFI/ BK, troškovi za Plate i Dnevnice za 2013 su bili 418,546,000€. Iz Budžeta Kosova je isplaćeno 417,093,000€ i od donatorskih grantova 1,453,000€.

Iznos od 1,268,929€ je isplaćen kroz ISUFK. Isplata plata kroz ISUFK, uz zaobilaženje sistema platnog spiska ukazuje na nedostatak adekvatnih kontrola u ovom području.

Na osnovu završnog budžeta 2013 godine, prosečna mesečna plata na ukupnom nivou javne administracije je bila 456€. Ipak, prosečna mesečna plata varira između BO. Najniži nivo prosečne mesečne plate je kod lokalnog nivoa.

Pojedinačni izveštaji revizije BO pokazuju da postoje nedostaci što se tiče upravljanja i kontrole u ovoj oblasti. Uglavnom nedostaci su se odnosili na:

- Procedure regrutovanja bez konkursa;
- Pokrivanje rukovodećih pozicija vršiocima dužnosti van zakonskog roka;
- Ugovori zaposlenih nisu primenjeni ispravno i plate su isplaćene u većem iznosu nego koeficijenti određeni u ugovoru;
- Isplata dodatnih plata bez odobravanja i bez dovoljnih dokaza za potrebu, sa kategorije Subvencija (za Komisije) i sa fonda za Kadrove,
- Promovisanje i imenovanja u CS bez dovoljnih osnova; i
- Priprema i održavanje dosijea osoblja.

4.4 Javna Nabavka

U 2013 godini oko 616 miliona evra, oko 40% troškova KB je potrošen kroz nabavku u 90 BO (uključujući Izvršne Agencije).

Centralna Agencija Nabavke (CAN), uspostavljena u početku 2012 godine, nije još uvek implementirala nijednu centralizovanu nabavku ili okvirni ugovor. Uticaj ovog nedostatka je izgubljena mogućnost za ispunjenje uštede troškova za javni sektor.

Uprkos tome, bilo je i pozitivnih pomaka. Na primer, nabavka tokom 2013 je smanjila vrednost pregovaračkih procedura bez objavljivanja najave o ugovoru.

Izveštaj RKJN ističe da sistem nabavki beleži napredak svake godine i postaje transparentniji. Ipak, naši pojedinačni izveštaji naglašavaju da sprovođenje pravnog okvira nabavki nije na zadovoljavajući nivo, uz mnogo prekršaja i nepravilnosti koja su identifikovana.

Nabavka ostaje izazov za Vladu i Ugovorne Autoritete i slabosti koja su naglašena u 2013 godini ponavljaju one koja su pokrenuta u 2012 godini.

Najčešći identifikovane slabosti kod svih pojedinačnih revizija za 2013 su:

- Ugovori sa kvotacijom cena i minimalnom vrednošću su porasli;
- Dodela ugovora neodgovornim EO;
- Kupovina u neskladu sa budžetskim zakonom /administrativnim uputstvima;
- Zakašnjenje u implementaciji ugovora;
- Isplata za Robe i Usluge od sredstva za Kapitalne Investicije;
- Narudžbenica pokrenuta nakon dobijanja računa;
- Osiguranje izvršenja ne pokriva period implementacije;
- Ne informisanje neuspešnog /eliminisanog EO;
- Nedostatak Komisije za Prijem;
- Dodela ugovora bez procedure nabavki;
- Nedostatak potpisa u Izjavi o Potrebama;
- Kupovina u suprotnosti sa tehničkom specifikacijom;
- Certifikacija isplate bez dovoljno dokaza;
- Prekoračenje limita za dodatni rad;
- Slaba procena potreba; i
- Ne primena kazni /sankcija kada nisu ispunjeni ugovorni zahtevi.

Preporučio sam menadžmentu BO da obezbede da ova pitanja se adresiraju prikladnu na pojedinačnim organizacijama.

4.5 Opšte Preporuke

Preporučujem Vladi da obezbedi da:

- Ministarstvo Finansija pregledava efektivnost procesa samo-ocenjivanja FUK-a, kao sredstvo dizajnirano za opšti razvoj javnog upravljanja. Treba dalje da analizira razloge zašto nije korišćeno od svih Budžetskih Organizacija i zašto kada je korišćeno retko pruža dovoljno i prikladne informacije. Daljnja podrška treba da se pruža njenim korisnicima da kvalitet procesa i informacija na statusu FUK-a je daljnje ojačana. Kao pomoć može služiti upotreba modela;
- Rukovodioci Budžetskih Organizacija pružaju posebnu pažnju zahtevima o Akcionim Planovima za adresiranje preporuka revizora i da uspostave jasne prioritete i vremenske rokove za mere;
- Rukovodioci svake Budžetske Organizacije počinju sa izradom godišnjeg izveštaja performanse. Takav izveštaj treba, među ostalih ciljeva, uključuje informacije u vezi sa aktivnostima i izmerenih rezultata u odnosu na prethodno određene ciljeve politika;
- Mogućnost za integrisanje izveštavanja performanse sa finansijskim izveštavanjem u Godišnjim Finansijskim Izveštajima treba da se razmatra. Takvo aranžiranje izveštavanja bi pružilo bolju osnovu za održanje menadžera odgovornim za ono što su potrošili i ono što su ispunili;
- Proces upravljanja rizikom u Budžetskim Organizacijama su ojačana. Naj značajniji rizici treba da se identifikuju na pojedinačnim organizacijama i treba da se preduzimanju akcije i ublažiti ove rizike. Ministarstvo Finansija treba da bude pro-aktivnije u pomaganju dotičnih Rukovodioca u ispunjenju odgovornosti upravljanja rizikom, i njihovim usmeravanjem u razvoju prikladnih politika i planova i u efektivnoj primeni toga u praksi;
- Preispita hitne mere za jačanje kvaliteta unutrašnje revizije izvršenih unutar JP. Unutrašnji Revizori JP trebaju biti deo istog profesionalnog razvoja kao i ostali unutrašnji revizori na javnom sektoru i da budu podložni iste kontrole kvaliteta kao i za unutrašnje revizije obavljenih unutar BO. Jedan zahtevani korak u ovome je da se iniciraju izmene zakona o JP;
- Ministarstvo Finansija pronalazi jedno održivo rešenje na osnovu primera Međunarodnog Okvira Profesionalne Prakse Instituta Unutrašnjih Revizora, analizira modalitete za jačanje kvaliteta Komiteta Revizije, olakšava osnivanje profesionalnog udruženja za Unutrašnje Revizore i uvodi opšte smernice planiranja unutrašnje revizije na osnovu rizika kao i održavanje prikladne obuke za unutrašnje revizore kako da to koriste u praksi;
- Ministarstvo Javne Administracije gura napred sprovođenje reforme Civilne Službe. Celokupan pravni okvir za CS treba da se organizuje na način koji omogućava sprovođenje novog sistema o platama i ocenjivanju. Preduslovi za

potpuno sprovođenje Informativnog Sistema Upravljanja Ljudskim Resursima treba da se stvori;

- Kontrole upravljanja su ojačane u vezi sa dodatnih isplata, procesima regrutiranja sa ciljem pomaganja transparentnosti i odluka koja se zasnivaju na zaslugama; i
- Centralna Agencija za Nabavku tokom ove godine je započela sa okvirnim ugovorima i centralizovanom nabavkom tokom 2014 za odabrane artikle sa ciljem obezbeđenja da javni sektor ima koristi od ekonomije obima.

Preporučujem Skupštini sa razmatra potrebu:

- Da održi Vladu odgovornom za adresiranje gore navedenih preporuka i uvodi efektivne mehanizme praćenja preduzetih mera; Da podstiče Regulatornu Komisiju Javnih Nabavki da ubrza uvođenje e-nabavke sa ciljem postizanja bolje transparentnosti i pojednostavljenja procesa nabavki;
- Nadgleda aktivnosti Vlade u vezi sa odabiranjem osoblja u ključnim vladinim pozicijama i da adresira pitanje pozicija vršioca dužnosti blagovremeno; i
- Pronalaženje održivog rešenja kada je reč o uslugama unutrašnje revizije za male nezavisne institucije koja su direktno odgovorna Skupštini, što će ojačati nezavisnost i odgovornost. Stvaranje jedne funkcije unutrašnje revizije unutar Skupštine koja će pružiti zajedničke usluge za male nezavisne institucije može biti isplativo rešenje.

5. Izvršenje Budžeta na Javnom Sektoru

5.1 Centralni autoriteti

5.1.1 Uvod

KGR je preduzela reviziju regularnosti GFI 2013 godine za sva 24 Centralna Autoriteta (CA)²⁰. CA su pripremili Godišnje Finansijske Izveštaje za 2013 godinu u skladu sa zahtevima. Data mišljenja su ne-modifikovana, osim za 11 slučajeva²¹ koja su imala isticanje, jer informacije o obelodanjivanjima nisu bile potpune i tačne. Isticanje pitanja u osam od 11 slučajeva se tiče obelodanjivanju fiksne imovine.

Tabela u nastavku predstavlja pregled mišljenja za CA.

²⁰ 24 CA uključuju 19 Ministarstva, Skupštinu, Kancelariju Predsednika, Kancelariju Premijera, Carinu i Porseku Administraciju.

²¹ Ministarstvo Trgovine i Industrije, Ministarstvo Obrazovanja Nauke i Tehnologije, Ministarstvo Kulture, Omladine i Sporta, Ministarstvo Zdravlja, Rada i Socijalnog Staranja, Ministarstvo Inostranih Poslova, Ministarstvo Poljoprivrede, Šumarstva i Ruralnog Razvoja, Ministarstvo Sredine i Prostornog Planiranja, plus Kancelariju Premijera i Carinu Kosova.

Tabela 12: Mišljenja za Centralne Autoritete (za poslednje tri godine).

Mišljenja revizije	2013	2012	2011
Ne modifikovano mišljenje	13	14	13
Ne modifikovano mišljenje sa isticanjem pitanja	11	10	11
Ukupno	24	24	24

Uzimajući u obzir podatke iz ranijih perioda izveštavanja, CA su uspostavili jake sisteme spoljnog izveštavanja. Nedostaci se pretežno odnose na obelodanjivanja izvesnih informacija, koja nemaju materijalnog uticaja na ukupan nivo GFI. CA treba dalje da unaprede njihove sisteme radi obezbeđenja potpunih informacija u vezi sa obelodanjivanjem toga gde su pronađene osnove za Istitanje pitanja.

5.1.2 Suočeni izazovi

Unutrašnje izveštavanje i linije odgovornosti između ministarstva i izvršnih (autonomnih) agencija koje posluju u njihovom okviru ostaje poseban izazov. Proces konsolidacije GFI često nije adekvatan zbog ne efektivnih aranžmana odgovornosti. Jedan primer je proces odgovornosti između Kancelarije Premijera (KP) i njenih agencija. Izvršni Direktori Agencija izveštavaju kod Zamenika Premijera za određene oblasti odgovornosti, dok Generalni Sekretar je odgovoran za kvalitet konsolidovanih GFI-a i svakodnevnih poslova.

Dalje, komunikacija i interno izveštavanje unutar CA općenito nije bio dobrog kvaliteta. Način kako su odluke i rezultati od sastanaka visokog menadžmenta su dokumentovani ostavlja prostora za poboljšanje. Sadašnje prakse izveštavanja i komunikacije ne nude Menadžmentu dovoljnih informacija (finansijske i operativne), koja je potrebna za odlučivanje, nadgledanje i druge ciljeve upravljanja.

Nivo adresiranja datih preporuka od strane Generalnog Revizora za CA je u poboljšanju. Svi CA su pripremili akcione planove za adresiranje preporuka 2012 godine. Od 363 datih preporuka, 273 su adresirane (164 potpuno 109 u procesu adresiranja), dok preostalih 90 nisu adresirane. Ne adresirane preporuke uglavnom se tiču slabog izvršenja budžeta i nedostacima u upravljanju troškova. Za posledicu, slični nedostaci su ponovljene i u 2013 godini, neke od njih se tiču ozbiljnih kontrolnih slabosti.

Opšte budžetsko izvršenje CA je bilo 91%. Sa najnižem stopom izvršenja budžeta su bile MJA sa 59%, MKOS i KP sa 78% i KPR sa 78%.

Većina slabosti na budžetskom procesu su povezani sa slabim procesom planiranja, niskim nivoom izvršenja budžeta za Kapitalne investicije i klasifikacija budžeta u neadekvatnim kategorijama. Poslednje pitanje je pokrenuto od strane nekoliko CA pri MF odakle je zatraženo da se budžet transferiše po adekvatnim kategorijama, ali za to nije nađeno neko rešenje i pogrešna klasifikacija je ostala.

Upravljanje prihoda ostavlja prostor za poboljšanje kod izvesnog broja CA. Kod nekih CA nedostaje softver za upravljanje prihoda i samim tim generisane informacije manuelno nisu bile uvek pouzdane. Dalje, bilo je slučajeva kada su prihodi registrovani sa zakašnjenjem, i kada nije bilo potpuno usaglašavanje između registra i izvornih dokumenata. Zakašnjenja na izveštavanju prihoda u MIP od strane Diplomatskih Misija Kosova i dalje ostaje izazov.

I ove godine jedan od najvećih izazova CA ostaje kvalitet javne nabavke. Izazovi su adresirani u poglavlju četiri, isto važi za upravljanje ljudskim resursima i unutrašnju reviziju.

Trenutna praksa upravljanja i kontrole Subvencija i Transfera ne pruža dovoljno sigurnosti da li se one koriste pravilno i za namenjene svrhe i da li su postignuti planirani rezultati. Posebno, kvalitet kontrola u upravljanju osnovnih penzija i penzija onih koji su platili doprinos, subvencije u oblasti poljoprivrede i subvencije za integrisanje manjina je bio nedovoljnog kvaliteta. Trenutni mehanizmi izveštavanja i nadgledanja radi opravdanja izvršenih isplata i nadgledanja subvencija za obrazloženje izvršenih isplata i procenu da li se postižu ciljevi, nisu bile dovoljno efektivne.

Uprkos sistematskih poboljšanja, upravljanje imovinom i dalje ostaje izazov za CA. Registri računovodstva su kompletirani u većini institucija, ali ipak izazov ostaje izvršenje godišnje inventarizacije, registracija imovine u imovinskom registru i njihovo izveštavanje u GFI. Valja spomenuti da je proces računovodstva i konsolidacije podataka između Izvršnim Agencijama ili potčinjenim Jedinicama Ministarstva, nije odgovarajući. Shodno tome, vrednost imovine u registrima nije bila potpuna i tačna.

Dalje, i kontrole oko upravljanja obaveza su bile neefikasne. U poređenju sa 2012, neplaćene obaveze 2013 godine kod CA su povećane za 117%. U tom procentu, najveće učešće imali su MONT, Ministarstvo Sredine i Prostornog Planiranja (MSPP) i Ministarstvo Infrastrukture (MI). Stupanje u obaveze bez obavezivanja sredstava, razvoj nabavke u poslednjim mesecima godine i primanje računa sa zakašnjenjem su neki od uzroka rasta obaveza.

Kada je reč o politikama održivog okruženja mi smo revidirali kako je upravljani sistem Upravljanja Medicinskim Otpatkom, mi smo identifikovali nedostatke. Postoji potreba za autoritete da stvaraju jedan integrisani sistem tretiranja otpada. Otpad treba da se upravlja od ovlašćenih lica i aktivnosti treba da se obavljaju na prikladan način radi očuvanja javnog zdravlja. Nivo dokumentiranja i nadzora aktivnosti i ubrzane saradnje i koordinacije između Zdravstvenih Institucija treba da se poveća.

U području izgradnje kapaciteta javne administracije mi smo pregledali Programe koji su zajednički finansirani od Vlade i donatora. U ovoj reviziji mi smo preporučili odgovornim ministarstvima da izrade smernice gde se opisuju koraci koji treba da se prate od svih ministarstava koji su odgovorni za upravljanje finansiranih studijskih programa. Svako ministarstvo treba da osnuje i sprovodi ugovorne obaveze, obezbeđujući da korisnici nastave sa radom u javnoj administraciji nakon završetka stipendije, ili da se troškovi plate ukoliko se obaveze ne ispune.

Razmatrajući pažljivo korišćenje resursi, mi smo adresirali upravljanje službenih vozila, mi smo analizirali ograničenja u sadašnjem sistemu za ovlašćenje korišćenja službenih vozila. Mi smo preporučili dotičnim ministarstvima da sprovede efektivne kontrole nadzora radi obezbeđenja efikasne dodele i korišćenje službenih vozila na osnovu potreba departmana a ne na osnovu potreba pojedinaca. Odredbe u vezi sa efikasnim i blagovremenim izveštavanjem o korišćenju službenih vozila treba da budu uspostavljene i da služi kao osnova za donošenje odluka. Izvršene obavezne revizije ukazuju na slične izazove u mnogim BO.

Preporuke

Preporučujem Vladi da obezbedi da:

- Razvijane su prošireni sporazumi odgovornosti između Centralnih Autoriteta i njihovih agencija koje treba da osiguraju efikasne linije izveštavanja, pružaju efektivne strukture izveštavanje za podršku snažnog finansijskog upravljanja i blagovremenog donošenja odluka i izveštavanja. U tom aspektu, treba da podrži jedan efektivniji proces konsolidacije finansijskih izveštaja;
- Budžetske politike, posebno u planu kapitalnih investicija su poboljšane i da su ojačane finansijske kontrole u vezi sa registracijom troškova u adekvatnim ekonomskim kategorijama;
- Jasan okvir upravljanja rizika u vezi sa ciljevima organizacije je uveden. Ovo treba da se upotrebi kao osnova za jačanje i razvoj jedne pogodne i efikasne sredine kontrola i kao polazna tačka za rad unutrašnje revizije; i
- Iniciraju ocenjivanje efektivnosti sadašnjeg zakonskog okvira i praksi u korišćenju službenih vozila.

Preporučujem Skupštini da uzme u obzir:

- Da povodom budžetskih izdvajanja razmatraju budžetsku performansu Centralnih Autoriteta u prethodnoj godini, da diskutuje o razlozima suficita i nakon toga da donose odgovarajuće odluke za godišnja budžetska odvajanja.

5.2 Nezavisne institucije

5.2.1 Uvod

Za 2013 godinu, mi smo izvršili reviziju regularnosti za GFI izrađenih u 26 Nezavisnih Institucija (NI). Nivo usaglašenosti sa zahtevima izveštavanja je dobar. U većini NI su prikazana istinita i pravilna slika sa svih materijalnih gledišta.

Tabela 13: Mišljenja revizije datih u tri zadnjih godina

Mišljenja revizije	2013	2012	2011
Nemodifikovano	19	18	18
Nemodifikovano sa isticanjem pitanja	4	6	7
Kvalifikovano	2	2	1
Kvalifikovano sa isticanjem pitanja	2	1	
Ukupno:	27²²	27	26

Izuzetak čine GFI u tri slučajeve²³, na kojima smo mi dali kvalifikovana mišljenja zbog nedostataka kod izveštavanja prihoda i izvršenja isplata koja nisu realizovana u skladu sa Zakonomodavstvom. Kod četiri slučajeve²⁴ mi smo istaknuli pitanja o nedostacima kod obelodanjivanja informacija o imovini.

Proces izveštavanja, u odnosu na prethodne godine je vidno poboljšan. Skupština sada ima skoro dovoljne informacije u vezi sa upravljanjem budžeta NI. Najveći deo njih su ispunili sve pravne zahteve u vezi sa spoljnim izveštavanjem.

Početni budžet za 26 NI revidiranih od strane KGR za 2013 godinu je bio 87,791,452€, dok završni budžet je bio 86,528,364€. Godišnji troškovi su bili 76,477,053€ ili 88% završnog budžeta, uz poboljšanje od 5% u odnosu na 2012 godinu.

Generalno, NI su privrženi za poboljšanje upravljanja javnih finansija i kontrola. Ipak, dodatne akcije su potrebne za adresiranje svih pitanja proisteklih sa revizije. Takođe, Kancelarija Koordinacije Skupštine je počela sa adresiranjem naše date preporuke u vezi sa razmatranjem mogućnosti za postavljanje novih zahteva izveštavanja i integrisanog finansijskog izveštaja sa operativnim izveštajem u jedan jedini izveštaj. To treba da krči put za napredniji dijalog o budžetu i njegovom trošenju. Mi smo i dalje identifikovali nekoliko izazova koji kontinuirano prate NI, koje ćemo prikazati u nastavku.

5.2.2 Suočeni izazovi

Slabosti kod upravljanja prihoda postoje kod inkasiranja i postoje usaglašavanja između registara i izvornih dokumenata. U određenim slučajevima, izvršenje prihoda nije izvršeno u skladu sa zakonodavstvom na snazi.

Područje sa najviše izazova tokom 2013 godine, kao i svugde ostaje područje nabavke, praćeno upravljanjem ljudskih resursi. Izazovi su opisani u poglavlju 4.

²² KGR u okviru Kosovske Agencije za Privatizaciju (KAP), osim GFI je revidirala i Fond Poverenja. U ovom izveštaju su data dva mišljenja revizije unutar jednog izveštaja. Kao rezultat toga broj datih mišljenja revizije je veći od institucija nad kojima je obavljena revizija.

²³ Agencija Privatizacije, Fond Privatizacije i TRN

²⁴ Univerzitet Prištine, Regulatorni Ured Energije, Državni Tužilac i RKJN

U ovom zadnjem području najčešća situacija je da mnoge menadžerske pozicije su pokriveno od vršioca dužnosti, za duži period nego što se dozvoljava zakonom.

Mi smo primetili značajna poboljšanja kod Upravljanja Imovinom u poređenju sa prethodnom godinom. Tokom 2013 godine, nekoliko institucija su kompletirala registre računovodstva, ali postoje nedostaci u registriranju i izveštavanju imovine kod nekih NI.

Među-institucionalna koordinacija

Pošto većina NI su institucije sa malim budžetom i njihovo osoblje pretežno je profesionalno, oni treba da pronađu druga rešenja za pokrivanje nekih opštih administrativnih zahteva. Više rezultata bi se mogli postići sa manje sredstava kroz bolju koordinaciju i saradnju između NI. Ipak, malo toga je urađeno u 2013 godini. Saradnja je pretežno na području nabavke.

JUR kod većine NI nije osnovana, jer to nije zahtev za manje BO. Uzimajući u obzir činjenicu da u izvesnom broju slučajeva, usluge unutrašnje revizije bi bile potrebne za menadžere, NI treba da nađu način da dele ove usluge.

Saradnja između NI za zajedničku podršku je više nego potrebna u ispunjenju institucionalnih strateških ciljeva. Primer za to su institucije sudskog sistema²⁵, kao i saradnja Nezavisne Komisije za Rudnike i Minerale sa ostalim institucijama za podršku primene Zakona o Rudnicima i Mineralima²⁶.

Radne prostorije

Radne prostorije često su nedovoljne i ne pružaju osnovne standarde za rad. Od 26 revidiranih NI, 20²⁷ njih su smeštena u privatnim objektima. Ukupno isplaćena vrednost za kiriju za 2013 godinu je bila 1,620,817€. Kao posledica toga, značajan deo budžeta nastavlja da se troši na kiriju, umesto da se troše za ostale operativne i profesionalne aktivnosti.

Nezavisnost od imenovanja i ispunjenje viših javnih pozicija

U decembru 2012 godine u okviru Skupštine je osnovana jedna tačka stalnog kontakta za NI radi obaveštenja Skupštinskih komisija o isteku mandata odbora i njihovih članova. To je pomoglo relevantnim komisijama da pripremaju procese imenovanja pre isteka mandata. Uprkos tome, tokom 2013 godine četiri NI²⁸ nisu imale kompletirane Odbore, rezultirajući slabim funkcionisanjem tokom određenog perioda.

²⁵ Saradnja Sudskog Saveta Kosova, Sudskog Instituta Kosova, Državnog Tužioca i Ministarstva Pravde.

²⁶ Saradnja NKRM sa tužilaštvima, Ministarstvom Unutrašnjih Poslova (MUP), MSPP i Opštinama.

²⁷ Na kraju 2013 godine DAZLP se preselila u javni objekat.

²⁸ Autoritet za Konkurenciju, Savet za Kulturno Nasleđe, TRN i KAP.

Preporuke

Preporučujem Skupštinu Kosova da uzme u obzir:

- Iniciranje hitnih mera za imenovanje unutar zakonskog roka nakon obaveštenja o isteku mandata Odbora i njenih članova;
- Dalje promovisanje horizontalne saradnje između Nezavisnih Institucija o razmeni znanja i racionalnijem korišćenju ljudskih resursi;
- Savetuju Vladu da dalje razmotre mogućnosti da pružaju Nezavisnim Institucijama radne prostorije u javnim zgradama unutar najkraćeg mogućeg roka, smanjujući na taj način značajno operativne troškove NI; i
- Razvija okvir izveštavanja sa ciljem obezbeđenja da jaki mehanizmi odgovornosti za Nezavisne Institucije su uspostavljeni za odgovornost o trošenju javnog novca u odnosu na postignute rezultate.

5.3 Opštine

5.3.1 Uvod

Mi smo izvršili obaveznu reviziju GFI svih 38 opština ²⁹ za 2013 godinu. Od ukupnog broja, revizija 11 njih je ugovorena sa međunarodnom privatnom kompanijom revizije.

Nemodifikovana mišljenja su data za 33 opštine, od kojih za 31 sa Isticanjem pitanja. Kvalifikovana Mišljenja sa isticanjem pitanja su data za tri opštine, dok Odricanje od Mišljenja je dato za dve opštine.

Tabela 14: Razlike u mišljenjima za reviziju opština u tri zadnje godine

Mišljenje revizije	2013	2012	2011
Nemodifikovano	2	5	2
Nemodifikovano mišljenje sa isticanjem pitanja	31	25	14
Kvalifikovano mišljenje sa isticanjem pitanja	3	5	18
Odricanje od mišljenja	2	3	3
Ukupno:	38	38	37

Lokalna samouprava i odgovornosti

Finansijski izvori opština se sastoje od grantova sa centralnog nivoa, operativnih grantova i grantova za proširena ovlašćenja³⁰ i vanrednih grantova, kao i prihoda sa taksi i opštinskih zajmova. Osim toga, različiti donatori pružaju podršku projektima i opštine nastanjene

²⁹ Ovde je uključena i Administrativna Kancelarija Severne Mitrovice

³⁰ Vrsta proširenih ovlašćenja na detaljan način su opisane na članovima 19-23 Zakona o Lokalnoj Samoupravi br. 03/L-040, dok budžetiranje za proširena ovlašćenja je opisan u članu 6 Zakona o finansijama lokalne samouprave br. 03/L-049.

Srbima takođe primaju finansijsku pomoć od Republike Srbije. U ovim slučajevima situacija revizije nije dovoljno transparentna.

Promet u opštinama

Ukupni troškovi opština za 2013 godinu je bio 386,068,502€³¹ ili 26% ukupnih troškova BK. Tokom 2013 godine, Opštine su inkasirale 55,850,331€ sopstvenih prihoda što čini samo 14% u strukturi ukupnog finansiranja. U poređenju sa 2012 godinom, sopstveni prihodi su smanjeni za 6%. Završni budžet opština je potrošen prosečno sa 90% u poređenju sa 89% u 2012 godini.

5.3.2 Suočeni izazovi

Sprovođenje preporuka iz prethodne godine

Aktivnosti preduzete na naše preporuke nisu bile zadovoljavajuće. U izdatim izveštajima za 2012 godinu mi smo dali 425 preporuka za 35 opština³². Od njih 52% su adresirane u potpunosti ili delimično.

Štaviše, tri opštine nisu izradila Plan Delovanja za adresiranje preporuka³³.

Usklađenost sa zahtevima finansijskog izveštavanja

U poređenju sa GFI 2012 godine, primena pravnih zahteva o finansijskom izveštavanju je beležilo poboljšanje. Samo mali broj opština nisu ispunila neke pravne zahteve o finansijskom izveštavanju. U nastavku prikazujemo ključna pitanja:

- Zubin Potok nije dostavila GFI pri Trezoru, dok tri ostale (Leposavić, Parteš i Zvečan) su imale nedostatke u potpisivanju i pečatiranju Izjave od ovlašćenih lica; i
- Četiri opština nisu izradila GFI na oba jezika.

Uz pomoć KGR, Leposavić i Zvečan po prvi put su izradila GFI i pružale su potpunu saradnju u reviziji. Ipak, one nastavljaju da se suočavaju i sa drugim izazovima, kao što su nedostatak potrebnih profesionalnih obuka, posebno u korišćenju modula u ISUFK, adresiranju zahteva FUK-a (metode za izradu godišnjih budžeta, primenu uredbi o nabavkama, itd) i stvaranje održivih organizacionih struktura.

Razvoj pokazatelja performanse

Osim revizije regularnosti, mi smo analizirali i nekoliko potencijalno ključnih indikatora performanse opština i u vezi sa ovim indikatorima je u objavljivanju jedan poseban izveštaj

³¹ U 2012 su potrošena 367,296,565€.

³² Sa izuzećem Leposavića, Zubin Potoka i Zvečana.

³³ Đakovica, Istok i Klokot.

za raspravu. Rezultati ove analize su stavili na uvid ključne izazove sa kojima se opštine trenutno suočavaju. Ovom prilikom mi smo istakli:

- (a) *Slabo upravljanje neplaćenih obaveza.* 34 opština, izuzimajući četiri opštine severa za koje ne posedujemo potpune podatke, imaju obaveze od iznad 46 miliona evra, od kojih 16 miliona pripadaju 2013 godini dok preostale za prethodne godine.
- (b) *Kontinuirani rast neprikupljenih dugova od strane opština.* Stanje neprikupljenih računa na kraju 2013 godine imaju iznos od 147 miliona evra. Najveći deo ovih dugova čini porez na imovinu (104 miliona evra), tarife na biznis, građevinske dozvole i kirije. Opštine nemaju neku strategiju kako da pristupe adresiranju ovih istorijskih dugova.
- (c) *Slabo planiranje prihoda.* Tokom godišnjeg planiranja prihoda, nema doslednosti između planiranih, fakturisanih i prikupljenih iznosa. Na primer: Tokom određivanja poreza na imovinu, planiranje se ne povezuje sa fakturisanjem niti sa trendom inkasiranja u prethodnim godinama.
- (d) *Neadekvatna klasifikacija troškova po ekonomskim kodovima.* U većini opština je primećena pojava registriranja troškova koja nije u skladu sa početnim budžetskim izdvajanjima. Na primer: u nedostatku fondova, izdvajani fondovi za kapitalne investicije su potrošeni za Robu i Usluge. Opštine nisu koristile opciju transfera budžeta (unutar određenih granica) između ekonomskih kategorija.
- (e) *Nedostatak umerenosti u administriranju troškova.* Nekoliko opština³⁴ su stvorili nepromišljene troškove putovanja, reprezentacije, kupovine i korišćenja luksuznih vozila, itd). Posebno u nekoliko njih su primećeni veoma veliki troškovi reprezentacije.

Ključni nalazi revizije

Mi smo primetili slabosti u nekoliko područja koja su izveštavana u 2012 i prethodnim godinama:

- Ne adresiranje preporuka revizije pruženih od strane Generalnog Revizora;
- Nepravilno prikazivanje na GFI isplata od trećih strana;
- Nizak nivo izvršenja budžeta kod kategorije Kapitalnih Investicija;
- U mnogim opštinama se nastavlja praksa nedovoljnih kontrola u sistemu nabavki;
- Nedostatak kontrola tokom nadzora ugovora kapitalnih investicija i zakašnjenje u izvršenju ugovora;
- Davanje subvencija u neskladu sa unutrašnjim opštinskim pravilima i nedostatak povratne informacije od strane korisnika o načinu korišćenja subvencija;
- Registri imovine su nepotpuni, zakašnjenje kada je reč o inventarizaciji imovine i neprikladno obelodanjivanje informacija na GFI;

³⁴ Gnjilane, Đakovica, Gračanica, Kamenica, Mitrovica, Peć i Srbica

- Ne funkcionisanje KR u skoro polovini opština je uticalo na neefikasan sistem unutrašnje revizije po opštinama; i
- U većini opština menadžment je ograničeno adresirao date preporuke od strane JUR.

Mnogo od slabosti unutrašnjih kontrola koja su pomenuta gore su povezani izostankom softvera za izvorno unutrašnje izveštavanje koji omogućava bolje registriranje poslovnih informacija kao osnove za daljne odluke menadžmenta. Takav sistem bi takođe olakšalo transparentnost i olakšalo bi razvoj indikatora na osnovu kojih bi moglo da se preduzme upoređivanje između opština.

Preporuke

Preporučujem Vladi da obezbedi da:

- Ministar Finansija da raspravlja sa Gradonačelnicima pitanje neplaćenih obaveza, i da razmotri alternative za otpisivanje ovih dugova;
- Ministar Finansija da inicira jednu sveobuhvatnu raspravu sa Gradonačelnicima i Vladom u vezi sa tretiranjem neprikupljenih dugova, sa posebnim fokusom na dugove starijih od pet godina;
- Mogućnost da se uloži u izvorni sistem unutrašnjeg izveštavanja za opštine je analizirana sa ciljem podrške bolje kontrole opštinskih aktivnosti;
- Jasne uredbe su definisane gde bi se jasno specificirao dozvoljeni plafon za troškove reprezentacije po opštinama; i
- Da intenzifikuje rasprave sa Gradonačelnicima severnih opština za identifikaciju izazova sa kojima se one suočavaju i da pruža adekvatnu podršku za njihovu potpunu integraciju na svim područjima. Dalje, da se odredi koja prikladna obuka da se pruža za korišćenje modula ISUFK i ostalih zahtevanih funkcija Upravljanja Javnih Finansija.

Preporučujem Skupštine Opština da obezbede da:

- Tokom razmatranja tromesečnih izveštaja budžeta, kao poseban fokus da imaju tretiranje obaveza i neprikupljenih dugova;
- Pre dostave budžetskih zahteva za 2015 godinu, da razmotre izveštaje revizije, sa posebnim fokusom adresiranju preporuka i eliminisanje identifikovanih slabosti; i
- Osnuju Komitete Revizije tamo gde još uvek nisu osnovane.

Preporučujem Skupštinu da ponovo razmotri:

- Adresiranje prošlogodišnje preporuke o ponovnom osnivanju funkcije Izvršnog Menadžera po svim opštinama, kao najviši civilni službenik administracije koji je odgovoran za pružanje usluga za sve građane.

5.4 Javna i Društvena Preduzeća

5.4.1 Uvod

JP³⁵ su u državnom vlasništvu. JP su kategorizovana kao:

- Centralna i Regionalna JP; i
- Lokalna JP.

Centralna i Regionalna Javna Preduzeća se direktno nadgledaju od strane Ministarstva za Ekonomski Razvoj³⁶ kao predstavnik vlasnika. Lokalna JP su u vlasništvu Opštine ili u nekoliko slučajevima u zajedničkom vlasništvu nekoliko opština. Svaka Opština je obavezna da usvoji jednu politiku vlasništva koja predstavlja opšte ciljeve opštine u vezi sa vlasništvom Lokalnih JP i njenu ulogu u njihovom zajedničkom upravljanju. Odbori Direktora (OD) su obavezni da nadgledaju rad menadžmenta kako bi se ispunili ciljevi i JP da pružaju rezultate. Opštine sprovode njihova prava kroz Opštinske Komisije Deoničara (OKD), Društvena Preduzeća (DP) se predstavljaju od KAP. Funkcija KAP-a je upravljanje i privatizacija DP i njihove imovine³⁷.

5.4.2 Javna Preduzeća

Za finansijsku godinu 2012, mi smo objavili pet izveštaja revizije³⁸ za pet entiteta pod revizijom, koja su rezultirala sa ukupno 18 preporuka. Od njih, šest preporuka u nastavku su pružene Vladi i Skupštini. Entiteti pod revizijom su izradili planove delovanja za primenu datih preporuka.

Preporuke iz prethodne godine za Vladu su bili:

- Stvaranje foruma između Vlade i preduzeća za raspravu izazova sa kojima se suočavaju i mogućnosti za poboljšanje performanse i usluga;
- Uključe veći stepen informacija o performansi JP i njihov doprinos za ispunjenje određenih ciljeva u izdati izveštaj od strane Jedinice za Politiku Nadzora Javnih Preduzeća (JPNJP) unutar Ministarstva za Ekonomski Razvoj (MER) o delovanju JP;
- Veći stepen saradnje između ministarstava u vezi sa primenom politika i raznih područja politike; i
- Da JPNJP obavlja redovno praćenje o tome kako JP adresiraju date preporuke od strane Generalnog Revizora.

³⁵ Ukupno postoje 61 JP, od kojih 17 su centralna i 44 su lokalne.

³⁶ Jedinica za politike i nadzor Javnih Preduzeća je osnovana u okviru MER radi pomaganja Vladi u sprovođenju njenih odgovornosti o JP i nadzoru odbora o postignutoj performansi. Ona izveštava Skupštini i javnosti o načinu kako se one upravljaju.

³⁷ Ovo ovlašćenje uključuje ovlašćenje za prodaju, transfer i likvidaciju preduzeća i njihove imovine.

³⁸ Od kojih 4 su bile neobavezne revizije i 1 revizija upravljanja

Preporuke iz prethodne godine Skupštini koje je trebala da uzme u obzir:

- Na aktivan način prati delovanje Vlade pregledom performanse JP u vezi sa uspostavljenim politikama za pružanje kvalitetnih usluga za građane, kao i izazovi sa kojima se suočavaju u ovom procesu; i
- Povratne informacije se pružaju JPNJP o sadržaju analize performanse JP, da uključi i informacije ne samo o operativnoj i finansijskoj performansi, nego i analizu nedostataka u pružanju usluga građanima.

A. Izazovi sa kojima se suočavaju centralna JP

Ove godine mi smo primetili da JPNJP je počela sa razvojem jednog standardizovanog formata kriterija procene koje će se koristiti za izradu izveštaja performanse JP. Takođe, JPNJP je pratila nivo adresiranja preporuka na osnovu planova delovanja JP i raspravljali su preporuke sa JP pod revizijom u godišnjem sastanku održanog između Vlade kao vlasnika i JP.

U svakom slučaju, mi nemamo informacija da su osnovani forumi između vlade i JP za raspravu sprovođenja politika koja se tiču JP.

Skupština takođe nije imao neku aktivnu ulogu što se tiče preporuka za JP pošto nisu organizirali nijednu sesiju saslušanja o izrađenim izveštajima, i nijedan zahtev o specifičnim zahtevima nije upućen Vladi.

Revizije performanse ove godine OD u centralnim JP su identifikovala sledeće slabosti:

- MER – JPNJP kao predstavnik deoničara u odnosu na JP nije obezbedila efektivan nadzor OD;
- KR JP su otkazala na uspostavljanju na potpun način merljivih kriterija za nadoknade koje primaju članovi OD; i
- U nekoliko slučajeva OD JP su prekoračili do 100% očekivanog honorara primajući nadoknade za učešće na veliki broj komisija, koje takođe su mogle imati uticaja na efikasnost njihovog rada;

Preporuke**Preporučujem Vladi da obezbedi:**

- Odredbe su izrađene i jasno određuju i opisuju proces i krajnje rokove za izbor Odbora Direktora;
- Procedura izbora Odbora Direktora u Javnim Preduzećima su izvršene u skladu sa krajnjim rokovima određenim u odredbama;
- Ocenjivanje Odbora Direktora je zasnovan na prethodno određenim kriterijumima;

- Ministarstvo Ekonomskog Razvoja obavlja analizu finansijskih izveštaja Javnih Preduzeća i specifikuje standardne informacije koje su potrebne za efektivan nadzor i nadgledanje; i
- Ministarstvo Ekonomskog Razvoja preduzima mere sa ciljem obezbeđenja da nadoknade Odbor Direktora su zasnovani na rezultatima.

Preporučujem Skupštinu da razmatra:

- Blisko praćenje kako Vlada obavlja svoje odgovornosti kao vlasnik u odnosu na centralna Javna Preduzeća sa naglašavanjem na razvoj i nadzor pokazatelja performanse; i
- Pružanje većeg prioriteta na nadzor Javnih Preduzeća.

B. Izazovi sa kojima se suočavaju lokalna DP

Na reviziji koju smo preduzeli u ovoj godini u vezi sa upravljanjem otpada, mi smo identifikovali nekoliko slabosti i glavne izazove sa kojima se suočavaju deoničari: MSPP, Opštine i Regionalne Kompanije za Otpatke (RKO), kao što su:

- **MSPP** nije izradila sveobuhvatni pravni okvir i koordinacija sa opštinama za tretiranje problema sa otpacima je ograničen;
- **Opštine** imaju nedostatak koherentnosti i unutrašnje komunikacije za adresiranje odgovornosti u administriranju i upravljanju otpacima. One takođe imaju nedostatak koordinacije i komunikacije sa MSPP za adresiranje nedostataka i izazova; i
- **RKO** su ograničene u pružanju usluga, posebno u ruralnim zonama gde se usluge prikupljanja otpada pružaju na samo 61% teritorije. Nizak nivo inkasiranja fakturiranih prihoda takođe je velik izazov za kvalitet delovanja RKO.

Preporuke

Preporučujem Vladi da obezbedi:

- Uspostavljanje efektivnijih mehanizama za razjašnjenje zahteva od Opšte Nacionalne Strategije za upravljanje otpacima;
- Nacionalna Strategija treba redovno da se ažurira kako bi se fokusirala na minimizaciju i sprečavanju otpada;
- Postojeći program za centralnu inspekciju je primenjen radi adresiranja slabosti na inspekcijama na lokalnom nivou; i
- Da sprovodi efektivan nadzor i izveštavanje za životnu sredinu pružanjem sveobuhvatnih, kvantitativnih i kvalitativnih informacija u vezi sa pitanjem upravljanja otpada na Kosovu.

Preporučujem Gradonačelnike da obezbede:

- Pобољшanje opštinskog organizovanja za prikupljanje otpada, razjašnjavanjem odgovornosti unutar opštine kao i da lokalni inspektori u potpunosti sprovode njihove radne programe za podršku čiste životne sredine;
- Ubrzaju kompletiranje pravne infrastrukture o opštinskom otpadu kroz pružanje lokalnih standarda i pravila. Na primer, mora obezbediti adekvatne lokacije za kontejnere i stimulisalo proces razdvajanja i klasifikacije otpada; i
- Regionalne Kompanije za Otpatke su podržane u promovisanju usluga prikupljanja otpada u proširenju njihovih aktivnosti i u isto vreme da se fokusiraju na efektivnije inkasiranje prihoda, kako bi generisali fondove za podršku investicija za operativna poboljšanja.

5.4.3 Društvena Preduzeća

Prošle godine mi smo preduzeli obaveznu reviziju regularnosti na oba dela Trepče, koja su rezultirala sa ukupno 45 preporuka za Trepču i KAP kao direktni administrator. Ove preporuke su date sa ciljem poboljšanja performanse DP.

U GIR-u prethodne godine Ja sam preporučio Skupštini da:

- Zahteva od Odbora KAP da pruža jasna pravila o načinu administriranja, prikladne saradnje između menadžera Trepče, da proširi svoj autoritet u celom preduzeću i da obezbedi prikladan proces reorganizacije DP Trepča.
- Zahteva od Odbora KAP da obezbedi da Menadžeri Trepče će izraditi jedinstvene GFI koje sadrže potpune informacije, kao što se zahteva prema zakonu i MSFI, dok Odbor KAP će pratiti njihovu saradnju; i
- Obezbedi da menadžeri Trepče će osigurati adekvatno kontrolno okruženje o njihovim poslovnim aktivnostima, kako bi se eliminisale slabosti i da one budu orijentisane ka adekvatnoj saradnji. Treba da funkcionišu i jedinstvene unutrašnje kontrole, kao i redovna finansijska izveštavanja pri KAP treba takođe da budu jedinstvena i transparentna.

U 2013 godini KAP je izbliza radila sa Trepčom i nastavljaju da sprovode date preporuke u prethodnoj godini.

Preporuke**Preporučujem Skupštinu da razmotri:**

- Praćenje napretka u sprovođenju preporuka data u 2012 godini u vezi sa Trepčom.

5.5 Privatizacija

5.5.1 Uvod

KAP je nezavisno javno telo odgovorna za sprovođenje programa privatizacija. Rezultati privatizacije DP-a će potencijalno imati značajan uticaj u restrukturiranju tržišta Kosova i ekonomskom razvoju, kao i poboljšanju dobrobiti za građane. Mandat KAP se očekuje da se zaključi u 2016 godini, nakon ispunjenja njenih ciljeva.

Tamo gde DP imaju održivi biznis, imovina DPŠ se likvidira u skladu sa zakonom i operativnim politikama Agencije korišćenjem metode Spin-off. Dobrovoljne likvidacije dozvoljavaju brz odlazak sa tržišta za ona preduzeća koja nemaju perspektivu da nastave sa poslovnim aktivnostima. Ovaj proces je važan za očuvanje preostale vrednosti preduzeća, i bilo kojeg vlasništva ili interesa poverioca.

U GIR-u prethodne godine mi smo identifikovali niz izazova za KAP, i dali smo preporuke za Vladu i pitanja da bi se razmotrili od strane Skupštine. Mi smo primetili da većina pokrenutih pitanja su ostala ista.

5.5.2 Suočeni izazovi:

- Zakašnjenja u procesu privatizacije i likvidacije zbog ne kompletiranih Odbora Direktora;
- Nedovoljne kontrole u raspodeli 20% radnika od prodaje DP;
- Korišćenje fondova DP u likvidaciji za administrativne usluge KAP-a pre obavljanja likvidacije DP; i
- Ispunjenje cilja za završetak njenog mandata do 2016 godine.

U 2013 godini KAP je radila na uprošćavanju finansijskih izveštaja, čiji rezultati ćemo videti u finansijskim izveštajima za 2014 godinu.

Preporuke

Preporučujem Vladi sa obezbedi da:

- Pruže jednu proceduru za izbor članova Odbora Direktora, koje na jasan način predviđaju objavljivanje pozicija, obavljanje jednog procesa ocenjivanja kandidata, i dostavljanje predloga za kandidate za imenovanje u Skupštini.

Preporučujem Skupštini da razmatra:

- Određivanje jasnih odredbi koji određuju vremenske rokove za izbor članova Odbora Direktora, na taj način ne ostavljajući prazninu u funkcionisanju Agencije;
- Preduzimanje mera u obezbeđenju da prihodi sa prodaje, transfera i likvidacije DP, sa izuzetkom fondova suficita, se drže na poverenju za vlasnike i kreditore; i
- Da zahteva od Odbora Direktora Agencije razjašnjenje u vezi sa time kako treba da se budžetiraju troškovi za usluge likvidacije.

5.6 Javna Privatna Partnerstva

5.6.1 Uvod

U ovoj sezoni mi smo angažovani po prvi put u reviziji Javnih Privatnih Partnerstva (JPP). Cilj je bio identifikacija mogućih nedostataka i izazova sa kojima se suočavaju JPP koje se mogu koristiti kao naučene lekcije za buduće projekte.

5.6.2 Suočeni izazovi

Izazove koje smo mi primetili u sprovođenju novog terminala Međunarodnog Aerodroma u Prištini "Adem Jashari" (MAP) su:

- Vlada je otkazala u tretiranju identifikovanih nedostataka tokom sprovođenja ovog projekta. Nisu uspjeli da obezbede Građevinsku Dozvolu za izgradnju novog Terminala. Pitanja što se tiče planiranog zemljišta za korišćenje od Privatnog Partnera nije još rešeno zbog spora sa KFOR-om; i
- Upravljanje projekta je oslabljeno zbog neuspeha Vlade za uspostavljanje stalne i profesionalne jedinice za upravljanje projekta. Komisija JPP-a je održala neredovne sastanke, i izveštaji nezavisnog inženjera (NI) su bili nepotpuni.

Preporuke

Kada se planiraju JPP, Preporučujem Vladi sa obezbedi da:

- Sve administrativne procedure se poštuju kada se usvoje direktive, uredbe i održavanje sastanaka;
- Stalna jedinica za upravljanje projekta treba da se osnuje. Osnivanje nezavisne jedinice treba da bude preduslov za stupanje na snazi napravljenog sporazuma; i
- Komitet JPP-a treba da pojasni vremenske rokove izveštavanja kroz direktive i uredbe i da obezbedi ubuduće blagovremene izveštaje u liniji sa određenim zahtevima; i
- Sva službena dokumenta i sporazumi treba da budu dostupni na službenim jezicima zemlje.

Za završetak sadašnjeg projekta JPP, Preporučujem Vladi da obezbedi da:

- Pitanje nedostatka građevinske dozvole za novi Terminal je tretiran ozbiljno i odgovorni deoničari su mobilisani da legalizuju izgradnju;
- Hitne mere su preduzete u vezi sa spornim zemljištem sa KFOR-om i da se pojasni spor i da se zaključi nerešeno pitanje eksproprijacije privatne imovine, sa

ciljem da se završi izgradnja puta na ulazu MAP-a AJ. Osim toga, treba da se obave izmene Ugovora prema potrebi;

- Novi Terminal je prihvaćen u skladu sa Sporazumom JPP sa očekivanim nivoom sigurnosti i kapaciteta; i
- Komisija JPP preuzima akciju u vezi sa nezavršenim radovima i da pojasni kako će raditi i nadgledati i izrađuje jedan izveštaj o uslugama Nezavisnog Inženjera i pojasni da li su završene usluge nadgledanja u skladu sa ugovorom.

Dodatak I: Objašnjenja različitih vrsta mišljenja revizije primenjenih od KGR

(odlomak od MSVIR 200)

Oblik mišljenja revizije

147. Revizor treba da izrazi **jedno ne-modifikovano mišljenje revizije ukoliko** se zaključi da su finansijski izveštaji pripremljeni, sa svih materijalnih gledišta u skladu sa važećim finansijskim okvirom.

Ukoliko revizor zaključi da, na osnovu prikupljenih dokaza revizije, finansijski izveštaji kao celina nisu bez materijalnih grešaka, ili nije u mogućnosti da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije da bi zaključio da su finansijski izveštaji kao celina bez materijalnih grešaka, revizor treba da izmeni mišljenje revizije na izveštaju revizora u skladu sa odeljkom "Određivanje vrste modifikacije mišljenja revizora".

148. Ukoliko finansijski izveštaji pripremljeni u skladu sa zahtevima okvira prikazivanja, ne postignu pravično prikazivanje, revizor treba da razmotri pitanje sa menadžmentom, i na osnovu zahteva primenljivog okvira finansijskog izveštavanja i načina na koji je to pitanje rešeno, da odredi da li je neophodno da se izmeni mišljenje revizije.

Modifikacije mišljenja revizije na revizorski izveštaj

151. Revizor treba da modifikuje mišljenje revizije na revizorski izveštaj ukoliko se zaključi da, na osnovu prikupljenih dokaza revizije, finansijski izveštaji kao celina nisu bez materijalnih grešaka, ili nije u mogućnosti da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije da bi zaključio da su finansijski izveštaji kao celina bez materijalnih grešaka. Revizori mogu izdati tri vrste modifikovanih mišljenja revizije: kvalifikovano mišljenje, protivno mišljenje i odricanje od mišljenja.

Određivanje vrste modifikacije na mišljenje revizora

152. Odluka u vezi sa vrstom modifikovanog mišljenja revizije je prikladno u zavisnosti od:

- Prirode pitanja koje je dovelo do modifikacije – što podrazumeva, da li su finansijski izveštaji materijalno pogrešno prikazivani ili, u slučaju da je bilo nemoguće prikupiti dovoljno odgovarajućih dokaza revizije, moglo je doći do pogrešnog materijalnog prikazivanja; i
- Sud revizora o rasprostranjenosti uticaja ili mogućih uticaja pitanja na finansijskim izveštajima.

153. Revizor treba da izrazi **kvalifikovano mišljenje ukoliko**: (1) nakon dobijanja dovoljno odgovarajućih i prikladnih dokaza revizije, revizor zaključuje da netačne tvrdnje, pojedinačno ili zajednički, su materijalne, ali nisu rasprostranjene, na finansijskim izveštajima; ili (2) revizor nije bio u stanju da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije na osnovu kojih može da podrži jedno mišljenje revizije, ali zaključuje da uticaj na finansijskim izveštajima bilo kojih neotkrivenih netačnih tvrdnji mogu biti materijalne ali ne i rasprostranjene.

154. Revizor treba da izrazi **protivno mišljenje ukoliko**, nakon dobijanja dovoljno odgovarajućih dokaza revizije, revizor zaključuje da netačne tvrdnje, pojedinačno ili zajednički, su materijalne i rasprostranjene na finansijskim izveštajima.

155. Revizor treba da izrazi **odricanje od mišljenja ukoliko**, pošto nije bio u stanju da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije na osnovu kojih može da podrži mišljenje revizije, revizor zaključuje da uticaj na finansijskim izveštajima bilo kojih neotkrivenih netačnih tvrdnji mogu biti materijalne i rasprostranjene. Ukoliko nakon prihvatanja angažovanja, revizor postaje svestan da je menadžment nametnuo ograničenje na delokrug revizije za koju revizor smatra da će verovatno dovesti do potrebe izražavanja kvalifikovanog mišljenja ili odricanje od mišljenja o finansijskim izveštajima, revizor treba da zahteva od menadžmenta da ukloni to ograničenje.

156. Ukoliko daje modifikovano mišljenje revizije, revizor će takođe modifikovati naslov kako bi odgovarao vrsti izraženog mišljenja revizije. MSVIR 170519 pruža dodatna uputstva o specifičnom jezičnom izražavanju koje će se koristiti kada se izdaje modifikovano mišljenje revizije i kada se opisuje odgovornost revizora.

Paragrafi Naglašavanja Pitanja i paragrafi Ostalih Pitanja na revizorski izveštaj

157. Ukoliko revizor smatra potrebnim da skrene pažnju na pitanje prikazano ili obelodanjeno na finansijskim izveštajima koja je od velikog značaja za njihovo razumevanje finansijskih izveštaja, ali postoje dovoljno prikladnih dokaza da to pitanje nije materijalno pogrešno prikazano na finansijskim izveštajima, revizor će uključiti jedan paragraf o Naglašavanju Pitanja u revizorski izveštaj. Naglašavanje Pitanja će se odnositi na informaciju prikazanu ili obelodanjenu na finansijskim izveštajima.

158. Paragraf o Naglašavanju Pitanja treba:

- da se uključi odmah nakon mišljenja revizije;
- da se koristi naslov "Naglašavanje Pitanja" ili neki drugi prikladni naslov;
- da uključi jasnu referencu na pitanje koje se naglašava i da naznači gde se mogu naći relevantna obelodanjivanja na finansijskim izveštajima koja u potpunosti opisuju to pitanje; i
- ukazati da revizorsko mišljenje nije modifikovano u odnosu na naglašeno pitanje.

159. Ukoliko revizor smatra da je neophodno da komunicira jedno pitanje, osim onih koje su predstavljene ili obelodanjene u finansijskim izveštajima, a koje je po mišljenju revizora, važno za korisnike u cilju razumevanja revizije, odgovornosti revizora ili revizorski izveštaj, a pod uslovom da to nije zabranjeno zakonom ili propisom, mora pripremiti stavku sa naslovom "Ostala Pitanja", ili sa bilo kakvim drugim pogodnim naslovom. Ova stava bi trebalo da se pojavi odmah nakon mišljenja posle svake stavke Isticanja Pitanja.

Dodatak II. Mišljenja revizije i glavne slabosti upravljanja

Tabela 1: Vrste mišljenja revizije

Broj	Vrsta mišljenja revizije	Broj mišljenja revizije
1	Nemodifikovano mišljenje	37
2	Nemodifikovano mišljenje sa isticanjem pitanja	46
3	Kvalifikovano mišljenje	2
4	Kvalifikovano mišljenje sa isticanjem pitanja	4
5	Odricanje od mišljenja	2
Ukupno		91³⁹

Tabela 2: Nemodifikovana mišljenja

Organizacije	Završni budžet (000 €)	Glavne slabosti upravljanja
Ministarstvo Unutrašnjih Poslova	100.02	Visoko izvršenje budžeta u zadnjem tromesečju u kategoriji kapitalnih investicija; veliki broj pozicija koja se pokrivaju vršiocima dužnosti kao i ne kompletiranje celokupne dokumentacije pre potpisivanja ugovora; Plate su isplaćene sa kategorije robe i usluga.
Ministarstvo za Ekonomski Razvoj	41.72	Ne adresiranje u potpunosti preporuka Generalnog Revizora; Loše planiranje nabavki; Nedostatak u planiranju i izvršenje budžeta; Loše kontrole u procesu isplata i upravljanju subvencija; Ne obavljanje unutrašnje revizije prema godišnjem planu.
Ministarstvo Snaga Bezbednosti Kosova	37.30	Nizak nivo izvršenja budžeta u kategoriji kapitalnih investicija; Zakašnjenja u izvršenju projekata; Slabosti kod upravljanja Slabosti Nabavki u procesiranju isplata i u zaključenju avansa.
Ministarstvo Javne Administracije	31.31	Ne adresiranje u potpunosti preporuka Generalnog Revizora; Nizak nivo izvršenja budžeta za kategoriju kapitalnih investicija i komunalija; Zakašnjenja u sprovođenju projekata; Slabosti kod upravljanja ljudskim resursima; Nepotpuna funkcionalizacija komiteta revizije; Slabosti kod upravljanja ne kapitalne imovine.
Ministarstvo Finansija (ne uključujući Carinu i PAK)	23.91	Ne adresiranje u potpunosti preporuka Generalnog Revizora; Nizak nivo izvršenja budžeta za kategoriju kapitalnih investicija; Slabosti kod upravljanja Nabavki; Neblagovremeno zaključenje avansa; Registriranje troškova na neadekvatnim troškovima; Slabosti kod upravljanja ljudskim resursima i dodatnim nadoknadama.
Sudski Savet Kosova	19.07	Nepotpuno adresiranje preporuka Generalnog Revizora; Slabosti kod softvera o prihodima; Slabosti kod upravljanja Nabavki; Izvršenje isplata je bilo u neskladu sa pravilima Trezora; Slabosti kod upravljanja ljudskim resursima; Nepotpuna funkcionalizacija komiteta revizije.
Ministarstvo Pravde	18.23	Nizak nivo izvršenja budžeta za kategoriju kapitalnih investicija; Slabosti kod upravljanja Nabavki; Slabosti kod potpunog i tačnog izveštavanja obaveza; Slabosti kod upravljanja imovine u vrednosti ispod 1000€.

³⁹ Uključuje i mišljenje revizije za projekte Danida i TAMAD

Skupština	17.89	Nizak nivo izvršenja budžeta za kapitalne investicije; Slabosti kod upravljanja Nabavki; Nedovoljna podrška od strane Komiteta Revizije za Unutrašnjeg Revizora.
Centralna Izborna Komisija	11.70	Ne adresiranje preporuka Generalnog Revizora; Registriranje isplata na neadekvatnim ekonomskim kodovima; Ne usaglašenost sa ZJN; Slabosti u procesiranju isplata; Slabosti u regrutaciji; Ne stavljanje u funkcionalizaciji Komiteta Revizije.
Poreska Administracija Kosova	8.01	Nizak nivo izvršenja budžeta za kategoriju kapitalnih investicija; Zakašnjenja u razmatranju vraćanja isplata; Ne primenjivanje naloga za isplatu za prikupljanje dugova; Nedostatak u sporazumima ratama poreskih obaveza; Ne usaglašenost sa ZJN; Isplaćene plate sa ostalih kategorija.
Ministarstva za Zajednice i Povratak	7.37	Ne usaglašenost sa ZJN; Slabost kod upravljanja subvencija.
Ministarstvo Administracije Lokalne Samouprave	6.14	Ne adresiranje u potpunosti preporuka Generalnog Revizora; Nizak nivo izvršenja budžeta za kapitalne investicije; Slabosti u planiranju budžeta; nadgledanju kapitalnih projekata; upravljanja imovine i dugova.
Štimlje	5.31	Slabosti u prikupljanju preostalih dugova iz prethodnih godina i upravljanju Nabavki; Nepravilnosti kod isplata radnika.
Kosovska Agencija za Imovinu	3.50	Slabosti kod planiranja i izvršenja budžeta; Slabosti tokom procesiranja isplata; i kod upravljanja ljudskim resursima.
Kancelarija Predsednika	1.88	Ne usaglašenost sa ZJN; Slabosti u procesiranju isplata, Registriranje troškova na neadekvatnim ekonomskim kodovima; Nepravilnosti u isplatama radnika.
Ministarstvo Dijaspore	1.72	Neprikladno planiranje i nizak nivo izvršenja budžeta; Slabosti kod upravljanja Nabavki, troškova za putovanja van zemlje i subvencija.
Ministarstvo Evropskih Integracija	1.72	Slabosti kod upravljanja ljudskim resursima; izveštavanja subvencija od korisnika o načinu njihovog trošenja i izvršenju isplata za karte lica koja nisu zaposlena u Ministarstvu.
Nezavisna Komisija za Rudnike i Minerale	1.68	Ne primenjivanje preporuka KGR; Registriranje troškova u neadekvatnim ekonomskim kategorija; Slabosti tokom izdavanja licenci; Nedostatak plana i komisija za inspekcije mineralnih aktivnosti; Slabosti u procedurama Nabavki; Loše upravljanje potraživanja.
Ustavni Sud Kosova	1.56	Slabosti u isplatama za nadoknadu angažiranja u komisijama; Ne usklađenost radne uredbe sa zakonom USK.
Ranilug	1.25	Slabosti kod upravljanja korišćenja vozila i prikupljanja sopstvenih prihoda.
Akademija Nauka i Umetnosti	1.08	Loše upravljanje i izveštavanje imovine ispod 1000€; Ne usaglašenost sa ZJN; Prikupljanje prihoda u suprotnosti sa uredbom 03/2010; Slabosti kod upravljanja ljudskim resursima.
Obdusman	0.91	Ne adresiranje u potpunosti preporuka Generalnog Revizora; Nizak nivo izvršenja budžeta; Nizak nivo korišćenja fondova donatora; Slabosti kod upravljanja Nabavki i procesiranju isplata.

Regulativni Autoritet Elektronske i Poštanske Komunikacije	0.85	Ne adresiranje preporuka Generalnog Revizora; Nizak nivo izvršenja budžeta za kategoriju Kapitalnih investicija; Slabosti kod upravljanja Nabavki, procesiranju isplata i upravljanja ljudskim resursima.
Nezavisna Komisija Za Medije	0.83	Potrebna izmena Pravilnika za prikupljanje takse za licencu za medijske audio-vizuelne usluge; Slabosti u procesiranju isplata; Broj zaposlenih u platnom spisku je viši od onoga na godišnjem budžetu.
DANIDA	0.79	Nizak nivo izvršenja budžeta; Slabosti kod upravljanja Nabavki i troškova koji ne idu preko nabavke.
Autoritet Civilne Avijacije	0.78	Precenjivanje imovina ispod 1,000€.
Sudski Institut Kosova	0.55	Slabosti tokom procesiranja isplata, upravljanja ljudskim resursima i u procesiranju isplata.
Agencija Protiv Korupcije	0.51	Isplata troškova sa neadekvatne kategorije; Ne usaglašenost sa ZJN; Slabosti tokom procesiranja isplata; Isplate u neskladu sa Pravilima Trezora; Neusklađenost među registrima za imovine.
TAMAD	0.47	Slabosti kod upravljanja Nabavki kao i troškova koji ne idu preko nabavke.
Državna Agencija za Zaštitu Podataka	0.38	Ne adresiranje u potpunosti preporuka Generalnog Revizora; Slabosti u upravljanju isplata i upravljanja ljudskim resursima; Ne-celovit registar imovina.
Regulativna Kancelarija za Železnice	0.35	Isplata troškova na osnovu ugovora drugih Institucija; Ne usaglašenost sa ZJN; Izvršenje isplata u neskladu sa pravilima trezora; Ne zatvaranje avansa na vreme; Slabosti u upravljanju Ljudskim Resursima.
Regulativna Kancelarija za Vodu i Kanalizaciju	0.33	Izvršenje isplata u neskladu sa Pravilima i upravljanju Ljudskim Resursima.
Komisija za Pravnu Pomoć	0.31	Slabosti kod upravljanja Nabavki.
Izborni Panel za Žalbe i Predstavke	0.27	Nizak nivo izvršenja budžeta.
Nezavisni Nadzorni Savet za Civilnu Službu	0.25	Korišćenje usluga mobilne telefonije bez ugovora.
Kosovski Autoritet Konkurencije	0.21	Ne adresiranje preporuka Generalnog Revizora; Ne usaglašenost sa ZJN; Korišćenje usluga mobilne telefonije bez ugovora; Isplate u neskladu sa Pravilima Trezora; Slabosti u upravljanju korišćenja vozila i upravljanju Ljudskim Resursima.
Kosovski Savet za Kulturno Nasleđe	0.16	Evidentiranje troškova na neadekvatnim kodovima; Nepravilnosti u isplatama Ljudskim Resursima i neusklađenost sa zakonodavstvom na snazi.

Tabela 3: Nemodifikovana pitanja sa isticanjem pitanja

Organizacija	Završni budžet (000€)	Razlog za Istanje Pitanja	Glavne slabosti upravljanja
Gnjilane	21.36	Obelodanjene informacije na GFI o imovini nisu bile potpune i tačne; Loša klasifikacija troškova sa kategorije kapitalnih investicija su isplaćene od robe i usluga i subvencija	Ne adresiranje preporuka Generalnog Revizora; Slabosti kod upravljanja Nabavki i troškova koja nisu išla kroz nabavku; Slabosti kod upravljanja potraživanjima; Stupanje u obaveze više od usvojenog budžeta.
Podujevo	17.40	Obelodanjene informacije na GFI o imovini nisu bile potpune i tačne; Pogrešna klasifikacija troškova sa kategorije kapitalnih investicija su isplaćene robe i usluga.	Ne adresiranje u potpunosti preporuka Generalnog Revizora; Nedovoljan rad Jedinice Unutrašnje Revizije; Slabosti kod upravljanja Nabavki i prikupljanju prihoda.
Vučitrn	13.15	Obelodanjene informacije na GFI o imovini nisu bile potpune i tačne; i Pogrešna klasifikacija troškova sa kategorije kapitalnih investicija su isplaćene robe i usluga	Ne adresiranje preporuka Generalnog Revizora; Slabosti izveštavanja što se tiče troškova; Slabosti u prikupljanju prihoda.
Mališevo	11.24	Obelodanjene informacije o imovini i isplate od trećih strana nisu bila potpuna i tačna	Ne adresiranje u potpunosti preporuka KGR; Nedostatak uspostavljenog automatskog sistema za fakturisanje sopstvenih prihoda; Isplata troškova sa neadekvatne kategorije.
Orahovac	10.38	Obelodanjene informacije na GFI o imovini nisu bile potpune i tačne; Loša klasifikacija troškova sa koda kapitala su izvršene isplate za subvencije i za robe i usluge	Ne adresiranje u potpunosti preporuka Generalnog Revizora; Slabosti kod planiranja i prikupljanja prihoda; Netačna klasifikacija i nepoštovanje zakona tokom izdavanja građevinskih dozvola; Slabosti kod upravljanja Nabavki.
Glogovac	8.10	Obelodanjene informacije na GFI o imovini nisu bile potpune i tačne; Pogrešna klasifikacija troškova sa kategorije kapitalnih investicija su isplaćene robe i usluga.	Ne adresiranje u potpunosti preporuka Generalnog Revizora; Nedostatak mehanizama za inkasiranje potraživanja; Zakašnjenje u izvršenju projekata; Ne izvršenje plata nastavnika na platnom spisku.

Kamenica	8.39	Obelodanjene informacije na GFI o imovini nisu bile potpune i tačne; Isplate prikazane kao isplate od trećih su finansiranje sa centralnog nivoa.	Slabosti kod upravljanja prikupljanja prihoda, Nabavki i Potraživanja; Zakašnjenja u isplati dugova; Nezavisnost komiteta revizije.
Klina	8.34	Obelodanjene informacije o imovini nisu bile potpune i tačne.	Ne adresiranje preporuka Generalnog Revizora; Slabosti kod upravljanja prihoda, Nabavki i Ljudskim Resursima.
Kosovo Polje	7.37	Obelodanjene informacije na GFI o imovini nisu bile potpune i tačne; Pogrešna klasifikacija troškova sa kategorije kapitalnih investicija su isplaćene robe i usluga; Zalihe su bile potcenjivanje.	Slabosti u kontrolama višeg menadžmenta; Slabosti u automatskom sistemu fakturisanja; Ne usaglašenost sa ZJN; Slabosti kod upravljanja avansa za službena putovanja i potraživanja; Neusklađenost sa ZCS o dodatnim nadoknadama radnika.
Ministarstvo Trgovine i Industrije	6.56	Obelodanjene informacije na GFI o imovini nisu bile potpune i tačne.	Ne adresiranje u potpunosti preporuka Generalnog Revizora; Slabosti u izvršenju budžeta; Slabosti kod upravljanja Nabavki i Ljudskim Resursima; Slabosti kod upravljanja sopstvenih prihoda.
Dragaš	6.13	Obelodanjene informacije o imovini nisu bile potpune i tačne; Isplate prikazane kao isplate od trećih strana su bila finansiranja od centralnog nivoa.	Ne adresiranje preporuka Generalnog Revizora; Slabosti u dobrom upravljanju, Izvršenju budžeta, prikupljanju prihoda i Nabavki.
Obilić	5.12	Obelodanjene evidencije i informacije o imovini, potraživanjima i klasifikaciji troškova nisu bili potpuna i tačna.	Ne adresiranje u potpunosti preporuka Generalnog Revizora; Nizak nivo izvršenja budžeta u kategoriji kapitalnih investicija; Slabosti kod inkasiranja prihoda, upravljanja subvencija; Ne osnivanje Komiteta Revizije
Štrpce	3.57	Obelodanjene informacije o imovini nisu bile potpune i tačne.	Ne adresiranje u potpunosti preporuka Generalnog Revizora; Slabosti kod inkasiranja prihoda; Slabosti kod upravljanja Nabavki i Troškova koja nisu išla kroz nabavku.
Novobrdo	2.56	Obelodanjene informacije o imovini nisu bile potpune i tačne.	Ne adekvatne kontrole za upravljanje potraživanja; Davanje subvencija u nedostatku odluke Skupštine Opštine.
Elez Han	2.01	Obelodanjene informacije o imovini i isplate od trećih strana nisu bila potpuna i tačna	Ne adresiranje u potpunosti preporuka Generalnog Revizora; Slabosti kod prikupljanja prihoda.

Klokot	1.16	Nije obelodanjena nijedna vrednost o imovini na GFI	Ne adresiranje preporuka Generalnog Revizora; Slabosti kod inkasiranja prihoda, upravljanja Nabavki i Ljudskim Resursima.
Mamuša	1.13	Obelodanjene informacije o imovini nisu bile potpune i tačne; Isplate prikazane kao isplate od trećih strana su bila finansiranja od centralnog nivoa.	Ne adresiranje preporuka Generalnog Revizora; prikupljanje prihoda za budžet je bio na nezadovoljavajući nivo; Slabosti kod upravljanja Nabavki, dosijea Ljudskih Resursi; Nedostatak pisanih politika o subvencijama.
Regulativna Komisija za Javne Nabavke	12.34	Računovodstveno tretiranje primljene donacije je pogrešno.	Ne adresiranje u potpunosti preporuka Generalnog Revizora; Slabosti kod upravljanja troškova i prikazivanja imovine.
Zvečan	1.99	Obelodanjene informacije o imovini nisu bile potpune i tačne.	Slabosti u inkasiranju prihoda u odnosu na planiranje; Slabosti kod upravljanja subvencija, Nabavki i Ljudskim Resursima; Ne osnivanje Jedinice Unutrašnje Revizije i Komiteta Revizije.
Dečane	6.97	Obelodanjene informacije o imovini nisu bile potpune i tačne.	Slabosti u prikupljanju prihoda za budžet; Prekoračenje budžeta za kapitalne investicije i robe i usluge koja su izveštavana kao obaveze.
Državni Tužioc	5.95	Obelodanjene informacije o imovini nisu bile potpune i tačne.	Ne adresiranje u potpunosti preporuka Generalnog Revizora; Slabosti u isplatama za usluge ekspertize u nedostatku relevantnih dokumenata.
Kaćanik	5.90	Šest dosijea nabavke iz 2012 godine su pod istragom tužilaštva; Registar imovine nije potpun i tačan; Isplate prikazane kao isplate od trećih strana su bila finansiranja od centralnog nivoa.	Slabosti u vezi sa registriranjem prihoda; Slabosti kod upravljanja Nabavki.
Kancelarija Premijera Kosova	11.89	Nedostatak izveštavanja o načinu troškova subvencija.	Slabosti o izveštavanju subvencija; Slabosti kod upravljanja troškova i Slabosti kod registriranja imovine. Loša klasifikacija troškova

Carina Kosova	8.88	Ne obelodanjivanje potraživanja iz prethodnih godina.	Nedostatak blagovremenog izveštavanja korisnika carinskih magacina; Slabosti u Evidentiranju u Tarifnim Kodovima i Izračunavanja Akcize; Nepravilno izračunavanje Carinske Takse za reklamnu robu; Slabosti u gradiranju civilnih službenika i vršenje dužnosti duže od tri meseci.
Administracija u Severnoj Mitrovici	4.87	Imovina nije prikazana u potpunosti.	Ne adresiranje u potpunosti preporuka Generalnog Revizora; Upravljanje prihodima nije bilo na zadovoljavajući nivo; Slabosti kod upravljanja Nabavki; Nedostatak uredbe o davanju subvencija.
Priština	85.04	Informacije obelodanjene o imovini nisu bile potpune i tačne; Loša klasifikacija troškova, sa kategorije kapitalnih investicija su izvršene isplate za robu i usluge ; Neplaćene obaveze nisu prikazane na GFI.	Ne adresiranje preporuka Generalnog Revizora; Nisko izvršenje budžeta; Slabosti kod prikupljanja prihoda i upravljanja Nabavki; Jedinica Unutrašnje Revizije ne pruža očekivanu sigurnost o efektivnosti unutrašnjih kontrola za menadžment.
Gračanica	6.78	Obelodanjene informacije o imovini nisu bile potpune i tačne; Loša klasifikacija troškova, troškovi za robu i usluge su isplaćene sa kategorije kapitalnih investicija.	Ne adresiranje u potpunosti preporuka Generalnog Revizora i Unutrašnje Revizije, nepotpuno prikazivanje obaveza; Nisko izvršenje budžeta za kapitalne investicije; Slabosti kod upravljanja subvencija; Neprikladno upravljanje potraživanja; Komitet revizije nije funkcionalan.
Junik	1.71	Osam dosijea nabavke su pod istragom i nisu stavljeni na raspolaganju razlozi i status ovih istraga; Nedostatak informacija o imovini i za isplate od trećih strana.	Nedostatak uspostavljenog automatskog sistema za fakturisanje sopstvenih prihoda; Slabosti kod upravljanja Prihoda i Nabavki.
Srbica	11.70	Obelodanjene informacije o imovini nisu bile potpune i tačne; Prikazane isplate kao isplate od trećih strana su bila finansiranja sa centralnog nivoa.	Prikupljanje prihoda za budžet je bio na niskom nivou; Slabosti kod prikupljanja prihoda i upravljanja Nabavki.

Istok	8.68	Obelodanjene informacije o imovini nisu bile potpune i tačne.	Slabosti u planiranju Prihoda, Nabavke i nadzoru subvencija; Ne registriranje imovine, Nedovoljno zalaganje u izvršenju plana revizije i funkcionalizaciju komiteta unutrašnje revizije.
Vitine	8.61	Nedostatak informacija o imovini i za isplate od trećih strana.	Nedostatak uspostavljenog automatskog sistema za fakturisanje sopstvenih prihoda.
Regulativni ured za energiju	0.68	Obelodanjene informacije o imovini nisu bile potpune i tačne.	Slabosti u izvršenju budžeta; Izvršenje troškova bez ugovora; Slabosti u procesu izvršenja isplata i upravljanja Ljudskim Resursima; Nedostatak registra E-Imovina i registra računovodstva.
Ministarstvo Obrazovanja, Nauke i Tehnologije	55.93	Obelodanjene informacije o imovini, neplaćene obaveze i zaključeni avansi nisu potpuni i tačni.	Ne usaglašavanje prihoda; Slabosti kod upravljanja Nabavki i troškova koji ne idu kroz nabavku; Slabosti kod upravljanja isplata za prekovremeni rad i kod upravljanja subvencija.
Univerzitet Prištine	29.57	Obelodanjene informacije o imovini, neplaćene obaveze i zaključeni avansi i potencijalne obaveze nisu potpuni i tačni.	Nepotpuno adresiranje preporuka Generalnog Revizora; Slabosti kod prikupljanja prihoda; Slabosti kod upravljanja Nabavki, troškova za plate i prikazivanju imovine, obaveza i potencijalnih obaveza.
Ministarstvo Kulture Omladine i Sportova	19.93	Informacije u vezi sa imovinom su materijalno potcenjivanje i transfer sredstava na bankarskim računima podređenih institucija nisu objašnjene.	Ne adresiranje u potpunosti preporuka Generalnog Revizora; Slabosti u planiranju i izvršenju budžeta; Slabosti kod upravljanja Nabavki i Subvencija; Slabosti kod sistema unutrašnje revizije.
Ministarstvo Zdravlja	108.94	Obelodanjene informacije o imovini nisu bile potpune i tačne.	Slabosti kod upravljanja subvencija; Visok stepen izvršenja budžeta na kraju godine; Velika količina zaliha lekova sa isteklim rokom; Ne efektivno korišćenje donacija; Slabosti kod upravljanja isplata za različite odbore i komisije.
Ministarstvo Rada i Socijalne Zaštite	229.52	Obelodanjene informacije o imovini i dugovima ne nepotpun.	Slabosti kod upravljanja subvencija; Pogrešna klasifikacija troškova; Ne isplata penzija za lica sa ograničenim sposobnostima i korisnicima socijalnih usluga; Ne registriranje i inventarizacija imovine.

Ministarstvo Spoljnih Poslova	19.80	Ne odobravanje troškova za robu i usluge izvršene od Diplomatskih i Konzularnih Misija.	Ne adresiranje u potpunosti preporuka Generalnog Revizora; Slabosti u izvršenju budžeta; Isplate za subvencije od roba i usluga; Slabosti kod upravljanja Nabavki i Imovine; Zakašnjenja u izveštavanju i registriranju prihoda.
Ministarstvo Poljoprivrede, Šumarstva i Ruralnog Razvoja	23.98	Obelodanjene informacije o imovini nisu bile potpune i tačne.	Nisko izvršenje budžeta; Slabosti kod upravljanja sopstvenih prihoda.
Ministarstvo Infrastrukture	291.35	Obelodanjene informacije o imovini nisu bile potpune i tačne.	Ne adresiranje u potpunosti preporuka Generalnog Revizora; Slabosti u kontrolama višeg menadžmenta; Slabosti u ispunjenju kriterija za licenciranje CTK; Slabosti kod upravljanja Nabavki; Ne usaglašenost sa ZJN.
Ministarstvo Sredine i Prostornog Planiranja	50.14	Obelodanjene informacije o imovini nisu bile potpune i tačne; Nepotpuno prikazivanje neplaćenih obaveza na GFI.	Ne adresiranje u potpunosti preporuka Generalnog Revizora; Nizak nivo izvršenja budžeta; Loše izveštavanje departmana koji prikupljaju prihode; Povećanje potraživanja; Slabosti kod upravljanja Nabavki i Ljudskim Resursima.
Suwareka	13.65	Obelodanjene informacije o imovini nisu bile potpune i tačne; Pogrešna klasifikacija troškova, sa kategorije kapitalnih investicija su isplaćene za robu i usluge i za subvencije. Potraživanja su procenjena.	Ne adresiranje u potpunosti preporuka Generalnog Revizor; Prikazane isplate kao isplate od trećih strana su bila finansiranja od dotičnih ministarstava; Loše planiranje prihoda; Slabosti u izdavanju građevinskih dozvola u suprotnosti sa pravnim zahtevima; Ne usaglašenost sa ZJN; Neplaćene obaveze nisu obelodanjene na GFI.
Đakovica	19.93	Obelodanjene informacije o imovini nisu bile potpune i tačne; Pogrešna klasifikacija troškova sa kategorije subvencija i transfera su isplaćene roba i usluge.	Ne adresiranje u potpunosti preporuka Generalnog Revizora; Slabosti kod upravljanja Nabavki i neusklađenost sa ZJN; Neprikladno upravljanje prihoda; Slabosti kod upravljanja Ljudskim Resursima i Subvencija; Ne primenjivanje kriterija za davanje stipendija; Stupanje u obaveze više od usvojenog budžeta.

Uroševac	22.99	Obelodanjene informacije o imovini nisu bile potpune i tačne; Pogrešna klasifikacija troškova sa koda kapitalnih investicija, su isplaćene subvencije i roba i usluge; Netačno prikazivanje vrednosti donacija.	Ne adresiranje u potpunosti preporuka Generalnog Revizora i Unutrašnjeg Revizora; Slabosti u planiranju i izvršenju budžeta; Slabosti kod inkasiranja prihoda; Slabosti kod upravljanja Nabavki, isplata osoblja i subvencija.
Prizren	35.16	Obelodanjene informacije o fiksnoj imovini nisu bile potpune i tačne	Ne adresiranje u potpunosti preporuka Generalnog Revizora; Neefikasno upravljanje prikupljanja prihoda i povećanje potraživanja; povećanje obaveza na kraju godine, i Slabosti kod upravljanja Nabavki.
Peć	20.95	Obelodanjene informacije o fiksnoj imovini nisu bile potpune i tačne	Ne adresiranje u potpunosti preporuka Generalnog Revizora; Nisko izvršenje budžeta za kapitalne investicije; Slabosti kod upravljanja Nabavki, Sprovođenje ugovora, Vozila i Subvencija; Slabosti kod prihoda; Stupanje u obaveze u nedostatku dovoljnih sredstava.

Tabela 4: Kvalifikovana mišljenja

Organizacija	Završni budžet (000 €)	Razlog za kvalifikaciju mišljenja	Glavne slabosti upravljanja
Kosovska Agencija za Privatizaciju	7.72	Ne prikazivanje na GFI profesionalnih troškova likvidacije.	Ne adresiranje u potpunosti preporuka Generalnog Revizora i Unutrašnje Revizije; Potpuni izostanak Odbora Direktora; Slabosti u izvršenju roba i usluga; Slabosti kod upravljanja Potraživanja; Nadoknadu članova Odbora. Nedostatak transparentnosti u donošenju odluka Odbora KAP; Ne funkcionisanje Komiteta Revizije.
Telo za Razmatranje Nabavki	12.29	Pogrešno prikazivanje prihoda i depozita.	Slabosti kod prikazivanja prihoda i depozita.

Tabela 5: Kvalifikovana mišljenja sa isticanjem pitanja

Organizacija	Završni budžet (000 €)	Razlog za kvalifikaciju mišljenja	Glavne slabosti upravljanja
Mitrovica	17.77	Prikazivanje isplata sa trećih strana nije bio potpun.	Ne adresiranje u potpunosti preporuka Generalnog Revizora; Slabosti kod upravljanja ugovora; Slabo upravljanje prihoda od izdavanja pod zakup lokala, imovine i stanova, kao i ne primenjivanje uredbe za subvencije.
Lipljane	12.31	Informacije obelodanjene o obavezama i imovini nisu bila tačna; Kapitalne investicije su bile procenjene; Isplate od trećih strana nisu pravilno prikazane.	Slabosti kod izveštavanja isplata od trećih strana; Ne adresiranje preporuka Generalnog Revizora; Nedostaci kod inkasiranja prihoda; Slabo upravljanje subvencija; Pogrešna klasifikacija troškova; Slabosti kod upravljanja Ljudskih Resursi i Nabavke i povećanje neplaćenih obaveza na kraju godine.
Parteš	1.04	Isplata za radnike sektora obrazovanja za radnike sektora obrazovanja bez angažovanja u školama; Prikazivanja imovine nije izvršeno u GFI.	Ne adresiranje u potpunosti preporuka Generalnog Revizora; Slabosti kod upravljanja Nabavki, Procesiranju isplata, ne prema pravilima Trezora.
Fond Privatizacije	0	Ne prikazivanje na GFI profesionalnih troškova likvidacije, ovi korišćeni fondovi treba da se održavaju u poverenju za vlasnike i kreditore.	Slabosti u isplatama usluga za likvidaciju DP bez usvajanja budžeta; Slabosti u raspodeli 20% za radnike privatizovanih DP; Neispunjenje zahtevanih kriterija u procesu prodaje preduzeća; i Slabosti u procesu nadzoru privatizovanih preduzeća kroz metode privatizacije pod posebnim uslovima

Tabela 6: Odricanje od mišljenja

Organizacija	Završni budžet (000 €)	Razlog za kvalifikaciju mišljenja	Glavne slabosti upravljanja
Leposavić	31.04	Ograničenja tokom ispitivanja troškova za plate i dnevnice.	Prikazivanje informacija u vezi sa imovinom je nepotpuna i netačna me; Slabosti kod upravljanja prihoda; Slabosti kod upravljanja Nabavki i Ograničenje u radu tokom ispitivanja troškova za plate i dnevnice.
Zubin Potok	21.02	Nisu prikazane GFI.	

